

Verksamhetsplan

2025

Antagen av:	Förbundsdirektionen
Datum och paragraf:	2024-12-18, § 100
Ärendenummer:	VMMF 31/2024
Dokumentansvarig:	Förbundskontoret
Uppföljning senast:	2024-12-05

Innehåll

1	Västra Mälardalens Myndighetsförbund	3
1.1	Förbundets uppdrag	3
1.2	Organisation	3
1.3	Kännetecken	3
1.4	Förbundets verksamhetsmål	3
1.5	Syftet med verksamhetsplanen	3
2	Verksamhet 2025	4
2.1	Förbundsdirektionen	4
2.2	Ekonomi, god ekonomisk hushållning och intern kontroll	4
2.3	Serviceundersökningar	6
2.4	Förbundskontoret övergripande	7
2.5	Energi- och klimatrådgivning	11
2.6	Bygglovenheten	12
2.7	Miljö- och hälsoskyddsensheten	12
3	Bilagor	14

1 Västra Mälardalens Myndighetsförbund

1.1 Förbundets uppdrag

Västra Mälardalens Myndighetsförbund (VMMF) är ett kommunalförbund som fullgör Arboga och Kungsörs kommuners uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt byggfrågor och övriga uppgifter som enligt lag ska fullgöras av någon nämnd inom dessa områden. Förbundet ansvarar också för kommunernas klimat- och energirådgivning.

1.2 Organisation

Förbundet har en förbundsledning med fyra ordinarie ledamöter och fyra ersättare från Arboga respektive Kungsörs kommun som väljs av respektive kommunfullmäktige. Ledningen har också ett arbetsutskott. Till förbundet hör en tjänstemannaorganisation bestående av 17,5 årsarbetskrafter som leds av en förbundschef. Inom organisationen finns två enheter, bygglovenheten och miljö- och hälsoskyddsgruppen som leds av två enhetsordnare. En central administration stöttar enheterna samt förbundsledningen.

1.3 Kännetecken

Förbundet vill att verksamheten ska kännetecknas av:

- ✓ bra bemötande
- ✓ god service och tillgänglighet
- ✓ effektiv, korrekt, likställd, professionell och rättssäker handläggning
- ✓ att vi är kunniga inom vårt ansvarsområde
- ✓ information och rådgivning som alla kan förstå

1.4 Förbundets verksamhetsmål

Förbundsledningen beslutar årligen om mål för verksamheten. I denna verksamhetsplan redovisas förbundsledningens mål under respektive område de berör. Inom enheterna finns specifika enhetsmål som redovisas i respektive enhets tillsynsplan.

1.5 Syftet med verksamhetsplanen

Syftet med att göra en verksamhetsplan är att uppsätta mål för verksamheten ska nås. Genom att säkerställa att verksamheten planeras på ett systematiskt sätt och att arbetet dokumenteras, gör att det skapas goda förutsättningar att målen nås.

2 Verksamhet 2025

2.1 Förbundsdirectionen

Förbundsdirectionen har tio sammanträden inplanerade (ej juli och augusti). Två dialogmöten med medlemskommunerna är inplanerade i mars och oktober.

Det är viktigt att förbundsdirectionens ledamöter och ersättare får den kompetensutveckling som krävs för att ha förutsättningar för att ta det ansvar som uppdraget innebär.

Följande aktiviteter planeras att genomföras 2025:

- Ledamöter och ersättare ska få information från tjänstemännen om olika lagstiftningsområden och om aktuella frågor. Informationen ska skickas ut till samtliga förtroendevalda i efterhand.
- Nya förtroendevalda ska erbjudas samma kurser som övriga fått, i den mån de finns att tillgå. Allt informationsmaterial enligt punkten ovan ska skickas ut till nya förtroendevalda i efterhand.
- Deltagande i arbete med mål, verksamhetsplan och intern kontrollplan.
- Endagsstudieresa tillsammans med tjänstemännen.

2.2 Ekonomi, god ekonomisk hushållning och intern kontroll

Ekonomi

Verksamheten finansieras dels genom kommunbidrag och genom provnings- eller tillsynsavgifter som den sökande eller verksamhetsutövare betalar. Förbundet följer Arboga kommuns ekonomiska process.

Förbundet är en egen juridisk person och har ansvar för samtliga ekonomiska aktiviteter som arbetsgivaravgifter, pensioner, moms, momsersättning, dagbokföring, inläsning av bankfiler med mera. För ekonomiarbetet nyttjas resurs inom koncernen.

Tertialrapport, delårsrapport per augusti och årsredovisning tas årligen fram. Ekonomirapporter med prognos tas regelbundet fram och redovisas för förbundsdirectionen och medlemskommunerna.

Förbundsdirectionen har beslutat om ett mål för god ekonomisk hushållning. Finansieringen av förbundets verksamhet är en väsentlig faktor att följa och i vilken omfattning förbundets verksamhet finansieras med avgifter. Syftet med målet är ett sätt att mäta ambitionsnivån för vilken självfinansieringsgrad som ska uppnås.

Förbundsdirektionsmål 8

Förbundets självfinansieringsgrad

*Målvärde 44 %***Rättssäker myndighetsutövning**

Det är viktigt att förbundets myndighetsutövning sker på ett rättssäkert sätt och att verksamhetens styrdokument är aktuella. Reglemente, förbundsordning och delegationsordning ska ses över en gång per år.

Det är också viktigt att handläggningen sker på ett rättssäkert sätt varför uppföljning av handlagda ärenden ska göras genom stickprovskontroller två gånger per år. De områden som granskas är diarietföring, handläggning, hur handläggningstider följer lagstiftning och uppsatta mål, upprättade handlingars kvalitet samt avgift. Granskningen omfattar 20 ärenden slumpmässigt valda inom miljö- och hälsoskydd och tio slumpmässigt valda inom bygglov.

Intern kontroll

Enligt förbundets reglemente ska en intern kontrollplan årligen fastställas. En utredning av verksamhetens kritiska processer tas fram av förbundskontoret och presenteras för förbundsdirektionen i november för att sedan fastställas i december. Resultat från uppföljning av kontrollpunkterna redovisas till direktionen utifrån intern kontrollplanens angivna tider. Förekommande avvikelser ska uppmärksammas och förslag till åtgärder ska beslutas av förbundsdirektionen.

Följande aktiviteter planeras att genomföras/tas fram 2025:

- Strategisk och ekonomisk plan för 2026-2028
- Budget för 2026
- Tertialrapport, delårsrapport per 31 augusti och årsredovisning
- Månatliga ekonomirapporter med helårsprognos
- Verksamhetens styrdokument ska ses över en gång per år
- Rättssäker myndighetsutövning – stickprovskontroller av tjugo miljö- och hälsoskyddsärenden och tio bygglovsärenden en gång per år
- Intern kontrollplan 2025 ska följas upp enligt angivna tider
- Intern kontrollplan för 2026

2.3 Serviceundersökningar

För att följa upp hur förbundet lever upp till sina kännetecken genomförs en serviceundersökning. Mätningen görs genom egen enkätundersökning som skickas ut via e-post efter att ett ärende har handlagts. Målgruppen är privatpersoner, organisationer och företag som fått tillsyn/kontroll eller ansökt/anmält något inom bygg-, eller miljö- och hälsoskyddsområdet.

Förbundsriktionsmål 5

Nöjdhetsgrad förbundets enkät gällande tillgänglighet
(nöjdhetsgrad max 5,0)

Målvärde 4,4

Andra servicemätningar som förbundet deltar i är medlemskommunernas företagsundersökningar Svenskt Näringsliv och SBA-NKI. Förbundet deltar också i återkommande träffar med kommunernas näringslivskontor gällande företag- och etableringsfrågor.

Förbundet har ingen egen hemsida varför det är viktigt att informationen på Arboga kommuns respektive Kungsörs kommuns hemsida är uppdaterad och korrekt samt informativ och lätt att hitta. Detta för att ha en god service och bra tillgänglighet. Tid ska avsättas för att arbeta med hemsidorna.

För handlingar som inkommer på papper har förbundet som rutin att skicka en ärendebekräftelse inom två dagar med information om att ärendet mottagits. De som använder förbundets e-tjänster eller skickar in handlingar till förbundets funktionsbrevlåda får automatiskt en återkoppling om att handlingar/ärendet har tagits emot.

Förbundet ska också verka för god service genom snabb handläggning av ärenden. Tidig granskning för att avgöra om inlämnade handlingar är kompletta, och att handläggning kan påbörjas, har betydelse för handläggningstiden. I de fall ett ärende behöver kompletteras ska anmälaren/sökanden snabbt få återkoppling om det.

Utifrån förbundets kännetecken ska skrivelser och beslut vara tydliga och förståeliga. Ett kontinuerligt utvecklingsarbete är att förtydliga med att skriva på ett lättförståeligt sätt.

Följande aktiviteter planeras att genomföras 2025:

- Enkätundersökning i egen regi som skickas via e-post
- Delta i kommunernas undersökningar som genomförs av Svenskt Näringsliv och SBA NKI
- Delta i kommunernas aktiviteter i näringslivsfrågor
- Hemsidorna ska ses över två gånger per år
- Ärendebekräftelse ska skickas ut inom två dagar till de som skickar in pappershandlingar till förbundet
- Förgranskning av ärenden ska göras inom två veckor
- Förbundets mallar ska förenklas och förtydligas
- Processer, rutiner och instruktioner ska ses över en gång per år
- Fyra utvecklingsdagar

2.4 Förbundskontoret övergripande

Personal, kompetensutveckling och arbetsmiljö

Kompetensutveckling

Förbundets personal är den viktigaste förutsättningen för att genomföra förbundets uppdrag. På förbundet jobbar 17,5 årsarbetskrafter (åa). Det är viktigt att personalen har möjlighet att hålla sig uppdaterad om vad som sker inom förbundets ansvarsområden varför kompetensutveckling är en förutsättning för att förbundet ska kunna leverera tjänster med hög kvalitet. Alla medarbetare har en individuell kompetensutvecklingsplan och medel för utbildning och kurser finns avsatt i förbundets budget. Deltagande i olika nätverk och länsträffar är också inplanerat.

Mitt Miljösamverkan

Förbundet är medlemmar i Mitt Miljösamverkan som är ett samverkansorgan kring tillsynsvägledning, tillsyn och viss prövning inom miljöbalksområdet och närliggande lagstiftningar. Det är en samverkan mellan kommuner och Länsstyrelser inom Dalarnas län, Uppsala län, Gävleborgs län samt Västmanlands län. Syftet med deltagande i Mitt Miljösamverkan är att stärka och dela kompetensen, bättre resursutnyttjande, samsyn och mer likartade bedömningsgrunder samt projektinriktad tillsyn.

Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM-arbete)

Det är viktigt att arbetstagarna upplever att arbetsplatsen har en sund miljö både ur fysisk som psykosocial synvinkel. Ett årshjul över det systematiska arbetsmiljöarbetet ska tas fram med olika aktiviteter som bland annat arbetsplatsträffar, medarbetarsamtal med individuell kompetensutvecklingsplan, skyddsron, brandövning, riskbedömningar

med mera. Regelbundna medarbetarundersökningar (pulsmätningar) ska genomföras. Förbundskontoret ska årligen informera direktionen om det utförda arbetsmiljöarbetet. Den årliga rapporteringen ska innehålla utförlig information om inträffade tillbud, olyckor, hot och om vilka åtgärder som har vidtagits. Sjukfrånvaron (långtids- och korttidsfrånvaro) följs också upp i årshjulet för det systematiska arbetsmiljöarbetet och redovisas månatligen för direktionen.

Friskvård

Förbundet har som ambition att underlätta för sin personal att utföra fysisk aktivitet genom friskvårdstimma eller friskvårdsbidrag. I dagsläget nyttjar samtlig personal friskvårdstimma. Förbundet har en utsedd hälsoinspiratör och avtal med företagshälsovård.

Följande aktiviteter planeras att genomföras 2025:

- Årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet
- Kontorsdagar med inriktning friskvård och verksamhetsutveckling
- Stödja hälsoinspiratören i dennes arbete

Digitalisering

Ärendehantering miljö- och bygg

Miljö- och hälsoskyddsärenden och bygglovsärenden hanteras digitalt med hjälp av integrerade e-tjänster.

Inom bygglovshanteringen används ByggR som 2026 kommer att ersättas av Nova Webb (robot och visuell styrning). I Nova Webb finns möjligheter att processtyra samt automatisera moment i handläggningen. Enheten har påbörjat utvecklingsarbetet inför övergången till Nova Webb och kommer att behöva investera i konsultstöd för att få det nya systemet på plats 2026.

Förbundet har generellt kommit långt i sin digitaliseringsprocess och det som återstår för att ärendehanteringsprocessen ska bli helt digital är införande av direktarkivering och e-arkiv. Ett arbete som har påbörjats under 2024 och som beräknas bli klart 2025.

E-tjänster

Förbundet har cirka 25 integrerade e-tjänster och planerar att utöka med fler vartefter leverantören utvecklar fler.

Direktionen har beslutat om mål gällande nyttjandegraden av e-tjänster. Syftet med målet är att följa upp i vilken grad e-tjänsterna används och kunna vidta åtgärder för att öka användningen. Inför 2025 planeras riktade informationsinsatser.

Förbundsdirektionsmål 6

Nyttjandegrad av e-tjänst för lov- och anmälningsärenden (bygglov)

Målvärde 80 %

Förbundsdirektionsmål 7

Nyttjandegrad av e-tjänst för miljö- och hälsoskyddsärenden
(inklusive livsmedel)

Målvärde 50 %

Ärendehantering övrigt

För övergripande ärenden används w3d3 som ärendehanteringssystem och förbundet deltar i den utveckling som Arboga kommun har påbörjat med tillgänglighetsanpassade mallar, digital möteshantering och e-arkiv.

Informationshanteringsplan

Det pågår ett arbete med att ta fram en ny informationshanteringsplan, som ska ersätta nuvarande dokumenthanteringsplan. Ny informationshanteringsplan ska vara klar 2026.

Dataskyddsförordningen (GDPR)

Alla verksamheter som hanterar personuppgifter måste följa dataskyddsförordningen (GDPR). Detta innebär att förbundet måste följa de grundläggande principerna, säkerställa att behandlingen har en rättslig grund och informera de registrerade om hur deras personuppgifter hanteras. Behandlingar av personuppgifter ska finnas upptagna i registerförteckning i verksamhetssystemet Draftit och arbetet med riskbedömning och informationsklassning behöver fortsätta utvecklas under 2025.

Informationssäkerhet

Förbundet har antagit en informationssäkerhetspolicy där förbundets mål och principer kring informationssäkerhet finns dokumenterade samt hur ansvaret i dessa frågor är fördelade. Arbetet behöver fortsätta att utvecklas med rutiner och instruktioner för systemansvariga och medarbetare.

Följande aktiviteter planeras att genomföras under 2025:

- Utveckla den digitala processen för miljö- och byggärenden genom införande av direktarkivering och e-arkiv
- Utveckla bygglovsprocessen inför övergången till Nova Webb 2026
- Införa och uppdatera e-tjänster inom bygglov- och miljö- och hälsoskydd
- Marknadsföra e-tjänster i olika forum och på olika sätt direkt till berörda verksamheter
- Utveckla den digitala processen för övergripande ärenden i W3D3 (tillgänglighetsanpassade mallar, digital möteshantering och e-arkiv)
- Ta fram en ny informationshanteringsplan (ska vara klar 2026)
- Fortsätta arbetet med riskbedömning och informationsklassning av förbundets behandlingar av personuppgifter i verksamhetssystemet Draftit.
- Utveckla informationssäkerhetsarbetet med rutiner och instruktioner för systemansvariga och medarbetare.
- Kompetensutveckling inom informationssäkerhet

Risk- och sårbarhetsarbete

Medlemskommunernas risk- och sårbarhetsanalys omfattar även förbundets verksamhet. Dock ligger ansvaret för kontinuitetshanteringen på förbundet. Kontinuitetshantering innebär att samhällsviktiga funktioner ska planera för att upprätthålla sin verksamhet på en tolerabel nivå, oavsett vilken störning den utsätts för och kontinuitetshanteringen är ett systematiskt återkommande arbete.

Förbundet har påbörjat kontinuitetsarbetet med en kartläggning av verksamheten genom att identifiera kritiska beroenden och gjort en riskbedömning av dem. Kartläggningen omfattar kritiska aktiviteter, interna resurser, externa resurser och verksamhetsnära system. Nästa steg i arbetet är att ta fram en kontinuitetsplan där åtgärder för identifierade kritiska beroenden beskrivs med åtgärdsförslag, ansvarig, hur det ska följas upp och när det ska vara klart. Arbetet med planen kommer att påbörjas under 2025.

Följande aktivitet planeras att genomföras under 2025:

- Kontinuitetsplan ska tas fram

Brottsförebyggande arbete

Förbundet är representerad i Förebyggande rådet i Arboga kommun och i Brottsförebyggande rådet i Kungsörs kommun.

Samverkansarbetet med säkerhetssamordnare och polisen kommer att fortsätta under 2025 i syfte att stävja osund konkurrens.

Följande aktiviteter planeras att genomföras under 2025:

- Delta genom representant i kommunernas råd gällande det brottsförebyggande arbetet
- Gemensamma tillsynsinsatser med polis och säkerhetssamordnare

Fysisk planering

Förbundet är delaktig i kommunernas arbete med fysisk planering vid framtagandet av översiktsplaner och detaljplaner. Förbundets sakkunskaper efterfrågas främst inom områdena bygglov, buller, förorenade områden, hälsoskydd och naturvård och bidrar till att plan- och bygglagen samt miljöbalkens mål med att skapa en långsiktigt och hållbar livsmiljö uppnås.

Följande aktiviteter planeras att genomföras under 2025:

- Deltagande i medlemskommunernas detaljplanearbete
- Deltagande i medlemskommunernas översiktsplanearbete

2.5 Energi- och klimatrådgivning

Förbundet ansvarar för energi- och klimatrådgivningen i Arboga och Kungsör. Syftet med kommunal energi- och klimatrådgivning är att rådgivningen ska vara en kostnadsfri och kommersiellt oberoende tjänst som riktar sig till hushåll, företag, bostadsrättsföreningar och organisationer. Rådgivning kan ske via telefon, e-post eller personligt besök.

Köping, Arboga, Kungsörs kommuner samverkar kring energi- och klimatrådgivningen. Rådgivningen sköts av Energikontoret i Eskilstuna motsvarande 0,5 åa (årsarbetskrafter) för de tre kommunerna.

Rådgivningen finansieras genom statligt bidrag och nuvarande programperiod upphör 2024. Ny utlysning för 2025 kommer i början av året och det förväntas inte några större förändringar.

2.6 Bygglovenheten

Bygglovenhetens verksamhet 2025

Bygglovenheten ansvarar för förbundets handläggning och tillsyn enligt plan- och bygglagen, förutom de delar som avser planläggning som respektive medlemskommun har ansvar för. De aktiviteter som bygglovenheten planerar att genomföra under 2025 redovisas i bilaga 1, Bygglovenhetens verksamhet och tillsynsplan 2025.

Förbundsdirektionen har beslutat om två mål som bygglovenheten ansvarar för.

Förbundsdirektionsmål 3

Av ej handlagda tillsynsärenden ska 75 % handläggas med ett beslut under 2025

Målvärde 75 %

Förbundsdirektionsmål 4

Av äldre lov/anmälningsärenden ska 25 % årligen avslutas. Målet gäller lovärenden 2018 och tidigare samt anmälningsärenden 2021 och tidigare.

Målvärde 50 %

2.7 Miljö- och hälsoskyddsenheten

Miljö- och hälsoskyddsenheten ansvarar för förbundets prövning och tillsyn/kontroll enligt miljöbalken, offentlig livsmedelskontroll, tobak, tobaksfria nikotinprodukter, receptfria läkemedel (OTC), folköl, elektroniska cigaretter, solarier, sprängämnesprekursorer, åtgärder mot förorening från fartyg (avfallshantering i fritidsbåtshamnar) samt strandskyddsdispenser.

Enligt miljötillsynsförordningen ska den operativa tillsynsmyndigheten för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på en behovsutredning samt ha ett register över de verksamheter som behöver återkommande tillsyn. Planen ska vara på minst tre år och ses över årligen.

Tillsynsplanen redovisas i bilaga 2 där register över verksamheter med återkommande tillsyn redovisas samt vilka aktiviteter i den nationella tillsynsstrategin som planeras att genomföras.

Förbundet ansvarar för kontrollen av offentlig livsmedelskontroll och enligt EU-lagstiftning om offentlig kontroll av livsmedel och foder ska tillsynsmyndigheten ta fram en kontrollplan för verksamheten.

Förbundsdirektionen har beslutat om två mål som miljö- och hälsoskyddsensheten ansvarar för.

Förbundsdirektionsmål 1

Fastställd tillsynsplan miljö- och hälsoskydd och kontrollplan livsmedel har uppfyllts

Målvärde 100 %

Förbundsdirektionsmål 2

Av gula enskilda avlopp ska 50 % vara åtgärdade senast 2025 (gula, gula med förbud eller gula med vite)

Målvärde 50 %

3 Bilagor

- Bilaga 1 Bygglövenhetens verksamhet och tillsynsplan 2025
- Bilaga 2 Miljö- och hälsoskyddsenshetens tillsynsplan 2025-2028
- Bilaga 3 Kontrollplan offentlig livsmedelskontroll 2025

Bygglovenhetens verksamhet och tillsynsplan 2025

Bilaga 1 till verksamhetsplan 2025

Antagen av:	Förbundsdirektionen
Datum och paragraf:	2024-12-18, § 100
Ärendenummer:	VMMF 31/2024
Dokumentansvarig:	Bygglovenheten

Innehåll

1	Bygglovenhetens uppdrag	3
1.1	Förbundsdirektionens mål 2025	3
2	Lovhantering	4
2.1	Bygglov, marklov, rivningslov, förhandsbesked	4
2.2	Teknisk kontroll och slutbesked	4
2.3	Digitalisering och e-tjänster	5
2.4	Aktiviteter och enhetsmål	5
3	Tillsynsplan för bygglovenheten	7
3.1	Tillsynsplanens syfte	7
3.2	Direktionens tillsynsansvar	8
3.3	Direktionens tillsynsområden	8
3.4	Tillsynsarbetet i praktiken	11
3.5	Prioritering	12
3.6	Kvalitetssäkring och statistik	13
3.7	Tillgängliga resurser	13
3.8	Aktiviteter och enhetsmål	13

1 Bygglovenhetens uppdrag

Bygglovenheten ansvarar för förbundets handläggning och tillsyn enligt plan- och bygglagen, förutom de delar som avser planläggning som respektive medlemskommun har ansvar för.

Enhetens huvudsakliga uppgifter är att behandla ansökningar om förhandsbesked, bygglov, rivningslov, marklov, anmälningar, leda tekniska samråd och utöva tillsyn inom byggområdet.

En viktig del i arbetet är att ge information och rådgivning till medborgarna. Det gäller allt från rådande lagstiftning, byggtekniska frågor till utformning och gestaltning. Bygglovenheten tillhandahåller även handlingar och ritningar från bygglovarkivet, vilket ofta efterfrågas från medborgare och företagare i samband med ansökningar och fastighetsförsäljningar.

1.1 Förbundsdirektionens mål 2025

Förbundsdirektionen har beslutat om två mål som bygglovenheten ansvarar för. Syftet med målen är att komma till beslut och arbeta av ej handlagda tillsynsärenden samt avsluta äldre lovärenden.

Förbundsdirektionsmål 3

Av ej handlagda tillsynsärenden ska 75 % handläggas med ett beslut under 2025.

Målvärde 75 %

Förbundsdirektionsmål 4

Av äldre lov/anmälningssärenden ska 25 % årligen avslutas. Målet gäller lovärenden 2018 och tidigare samt anmälningssärenden 2021 och tidigare.

Målvärde 50 %

2 Lovhantering

2.1 Bygglov, marklov, rivningslov, förhandsbesked

Bygglovenheten ansvarar för handläggning och beslut om bygglov, marklov, rivningslov och förhandsbesked. Ärendeingången för 2025 är svårbedömd i dagsläget men förväntas hamna på jämförlig nivå eller något högre än 2024.

Bygglov krävs för att bygga nytt, bygga till eller göra vissa ändringar. I bygglovet prövas bland annat var byggnaden eller anläggning ska placeras och hur den utformas.

Förhandsbesked är en lokaliseringsprövning och ett första steg till bygglov. Genom förhandsbesked kan förbundet meddela om en byggnad kan godkännas på platsen utan att göra en fullständig bygglovsprövning.

Vid handläggning av ansökningar bedöms om de handlingar som inkommer är kompletta, tydliga och fackmässigt utförda. En snabb återkoppling till sökande med föreläggande om eventuella kompletteringar är en förutsättning för att klara lagstadgade handläggningstider och ge en bra service till sökande.

2.2 Teknisk kontroll och slutbesked

Efter att bygglov beviljats kallas den sökande till ett tekniskt samråd. I det tekniska samrådet görs en bedömning av kontrollbehovet samt behovet av samråd för att utöva tillsyn över byggprojektet. Innan byggstart får ske måste beslut fattas om ett startbesked och under byggskedet utförs minst ett platsbesök som protokollförs. När så byggnadsarbetet är avslutat genomförs ett slutsamråd på byggplatsen innan slutbesked utfärdas och byggnaden får tas i bruk. Processen från att ett bygglovsbeslut vunnit laga kraft fram till avslutat ärende är som längst fem år.

2.2.1 Boverkets byggregler (BBR)

Alla byggåtgärder, de som kräver bygglov, de som kräver anmälan samt alla andra byggåtgärder ska uppfylla Boverkets byggregler (BBR). En byggåtgärd kan till exempel vara nybyggnation eller ändringar i en befintlig byggnad. Ändring i en befintlig byggnad kan vara tillbyggnad, ombyggnad eller en annan ändring. BBR utgör de krav som samhället kräver att byggnader minst måste uppfylla. Det handlar om bland annat barnsäkerhet, tillgänglighet, brandskydd, bärförmåga och en god inomhusmiljö.

Boverket har gjort en översyn av BBR. Detta har resulterat i att reglerna och dess kapitel ska delas upp i egna föreskrifter. Ett av skälen till översynen var att de nuvarande allmänna råden som finns i reglerna ses som mer styrande än de är avsedda att vara. En följd av detta anses vara att byggandet har låsts till befintliga lösningar, i stället för att främja utveckling och innovation.

Övergången kommer att innebära en utmaning för byggnadsinspektörer i handläggningen av bygglovsärenden samt i tillsynsarbetet. Detta då de allmänna råden som tidigare kunnat ses som minimikrav inte längre kommer att finnas kvar. Ett behov av kompetensutveckling inom området kommer att behövas för att kunna förhålla sig till de nya reglerna.

De nya reglerna börjar gälla från och med 1 juli 2025.

2.3 Digitalisering och e-tjänster

Som stöd för sin ärendehantering har bygglovenheten idag två sammankopplade verksamhetssystem. Nova webb som är webbaserad samt ByggR som är en klient. Klienten är planerad att sluta supporteras från och med den 30 september 2026. Bygglovenheten kommer fortlöpande sätta nya rutiner och skapa nya mallar etc, för att kunna övergå helt till Nova webb. Då det är ett relativt omfattande arbete för en liten enhet, kommer det behöva prioriteras under året.

Ett digitaliseringsprojekt för digital ärendehantering har pågått under de senaste åren. Utvecklingen har gått som förväntat med införande av e-tjänster, visuell styrning av processer samt att delar av ärendeprocessen har automatiserats. Då dessa delar hela tiden utvecklas och förbättras behöver enheten fortsätta arbetet med utvecklingen under 2025 för att på så vis öka effektiviteten i ärendehantering och servicen för våra medborgare.

För att ärendehanteringsprocessen ska bli helt digital behöver funktionen direktarkivering och e-arkiv färdigställas. Under 2025 planeras påbörjandet av att direktarkivera.

Enheten medverkar i medlemskommunernas digitalisering av detaljplaner. Syftet med att medverka i arbetet är att säkerställa att detaljplaner blir ändamålsenliga för kommande bygglovhantering.

2.4 Aktiviteter och enhetsmål

- Fortsatt utveckling av den digitala bygglovsprocessen
- Ta fram rutiner och instruktioner utifrån digitaliseringsprocessen
- Ta fram nya och revidera befintliga mallar
- Utveckla och förtydliga hemsidan

- Påbörja arbetet med direktarkivering
- Upprätthålla samsynen på enheten genom att utföra ett par gemensamma arbetsplatsbesök eller tekniska samråd med en inspektörskollega

Utöver direktionens mål har enheten tagit fram ett enhetsmål inom lovhantering som redovisas nedan.

Handläggningstid

Bygglovenhetens inkomna lov- och anmälningsärenden förgranskas inom två veckor

Målvärde 95 %

3 Tillsynsplan för bygglovenheten

Tillsynsplanen redogör för de olika områden förbundsdirektionen har ansvar över och hur tillsynsarbetet är tänkt att utövas i praktiken. Tillsynsplanen anger hur tillsynen ska prioriteras och hur tillgängliga resurser ska fördelas. Den tydliggör vilka åtgärder som planeras under de kommande åren för att utveckla direktionens tillsynsarbete och öka allmänhetens kunskap om frågor som rör direktionens ansvarsområden.

3.1 Tillsynsplanens syfte

Tillsynsplanen är ett dokument som direktionen har valt att ta fram för att säkerställa en hög kvalitet i direktionens tillsynsarbete. Tillsynsplanen ska agera som ett strategiskt styrdokument som bland annat anger vilka områden direktionen har tillsyn över, hur tillsynen ska prioriteras och hur de tillgängliga resurserna ska fördelas. Tillsynsplanen ska även ange hur kvalitetssäkring av tillsynsarbetet ska gå till. Det ska även framgå vilka åtgärder som planeras under de kommande åren för att utveckla direktionens tillsynsarbete och öka allmänhetens kunskap om frågor som rör direktionens ansvarsområden. Tillsynsplanen ska vara ett levande dokument som årligen utvärderas och uppdateras. Det görs i samband med att verksamhetsplanen för förbundets verksamhet fastställs.

Det viktigaste målet med tillsyn är inte att fatta ett visst antal beslut eller att ge sanktion åt fler byggherrar eller fastighetsägare i kommunen, utan att det blir rätt, dvs. att rättelse sker. Det är viktigt att komma ihåg de syften som finns med att upprätthålla de angivna tillsynsområdena, genom god tillsyn uppnår vi till exempel bättre inomhusklimat, tillgängliga publika lokaler och mycket mer. Det är även viktigt att belysa rättssäkerheten i att utöva tillsyn, så att alla behandlas lika och för att visa att det gynnar sig att göra rätt och följa de regler som finns.

Direktionen kommer i första hand arbeta för att rättelse sker i de fall något olovligt utförts och att kontroller utförs inom de intervall de ska osv. Ett beslut om föreläggande förenat med vite är således direktionens sista utväg och det som måste tas till när "frivillig" rättelse inte sker – detta innebär i praktiken att fastighetsägaren/byggherren informeras om överträdelsen och får en viss tid att vidta rättelse innan ett föreläggande förenat med vite beslutas.

3.2 Direktionens tillsynsansvar

Direktionen har tillsynen över att plan- och bygglagen och de förordningar, föreskrifter, domar och andra beslut som meddelats med stöd av lagen följs. Så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse ska direktionen pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om påföljd.

För att direktionen ska kunna hantera en förseelse behöver direktionen på något sätt få kännedom om den, detta sker vanligtvis genom att medborgare tar kontakt med kommunen och lämnar information eller klagomål. Det finns inte något lagkrav på att direktionen själva ska bedriva ett aktivt, uppsökande tillsynsarbete eller till exempel bedriva informationskampanjer; detta kan dock ske på direktionens eget initiativ.

3.3 Direktionens tillsynsområden

Nedan följer en beskrivning av respektive område som direktionen har tillsynsansvar över uppdelat på lagstiftning. Plan- och bygglagen samt följdförordningar med mera.

3.3.1 Förfallna byggnader

Byggnader ska hållas i vårdat skick och underhållas så att dess utformning och tekniska egenskapskrav i huvudsak bevaras. Om byggnaden är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får den inte förvanskas. Sköter byggnadens ägare inte detta har direktionen möjlighet att besluta om åtgärdsföreläggande. Ett sådant beslut får förenas med vite. Om föreläggandet inte följs har direktionen möjlighet att besluta att åtgärden ska utföras av fastighetsägarens bekostnad.

Om byggnaden är förfallen eller skadad i väsentlig omfattning och inte sätts i stånd inom skälig tid får direktionen besluta att byggnaden ska rivas. Ett sådant föreläggande får förenas med vite. Om föreläggandet inte följs har direktionen möjlighet att besluta att åtgärden ska utföras på fastighetsägarens bekostnad.

Har byggnaden brister som kan äventyra säkerheten för dem som uppehåller sig i eller i närheten av byggnaden får direktionen förbjuda användningen av hela eller delar av byggnaden. Ett sådant beslut får förenas med vite.

3.3.2 Hissar och vissa andra motordrivna anordningar

Den som äger eller ansvarar för en hiss eller annan motordriven anordning (bland annat rulltrappor, småliftar och motordrivna portar) ska se till att anordningen kontrolleras innan anordningen tas i bruk och därefter med jämna intervall. Kontrollen utförs av en sakkunnig besiktningsman. Om anordningen vid kontroll inte uppfyller kraven på skydd för säkerhet och hälsa får den inte användas. Likaså får anordningen inte användas om den inte kontrolleras inom föreskriven tid. Inträffar ett olyckstillbud får anordningen inte användas innan nödvändiga skyddsåtgärder vidtagits. Direktionen har tillsyn över att kraven uppfylls vad gäller alla motordrivna anordningar utom de som installeras i bygnadsverk som omfattas av arbetsmiljölagen.

Används en anordning innan bristerna är åtgärdade och ett godkänt protokoll upprättats ska direktionen pröva frågan om byggsanktionsavgift. Anordningar som belagts med användandeförbud ska åtgärdas så att tillgänglighet till och i byggnader uppnås. Åtgärdas inte anordningen har direktionen möjlighet att förelägga anordningens ägare att åtgärda bristerna. Ett sådant beslut får förenas med vite.

3.3.3 Obligatorisk ventilationskontroll (OVK)

En byggnads ägare ska se till att funktionen hos ventilationssystem i byggnaden kontrolleras innan systemen tas i bruk och därefter med jämna intervall (en- och tvåbostadshus omfattas inte av kravet på återkommande besiktning). Kontrollen utförs av en sakkunnig besiktningsman. Vid den återkommande besiktningen ska det kontrolleras att funktionen och egenskaperna hos ventilationssystemen överensstämmer med de föreskrifter som gällde när systemen togs i bruk.

Om besiktning inte utförs inom föreskriven tid har direktionen möjlighet att förelägga byggnadens ägare att utföra besiktning. Om ventilationssystem inte uppfyller de krav som ställs ska byggnadens ägare snarast möjligt vidta de åtgärder som behövs för att kraven ska vara uppfyllda. Åtgärdas inte brister har direktionen möjlighet att förelägga byggnadens ägare att åtgärda påtalade brister. Ett sådant beslut får förenas med vite.

3.3.4 Olovligt byggande och anordnande eller olovliga ändringar

Vidtas en lov- eller anmälningspliktig åtgärd utan att start- eller slutbesked har meddelats ska direktionen pröva frågan om byggsanktionsavgift. Bedöms åtgärden kunna få lov i efterhand kan ett lovföreläggande beslutas där ägaren ges möjlighet att inom en viss tid ansöka om lov för åtgärden. Om lovföreläggandet inte följs kan direktionen besluta att på ägarens

bekostnad upprätta de ritningar som behövs för att kunna pröva frågan om lov. Kan lov, start- eller slutbesked inte lämnas för åtgärden i efterhand har direktionen möjlighet att besluta om rättelseföreläggande där det beslutas att åtgärden ska rivas, tas bort eller återställas.

Direktionen har även möjlighet att besluta om rättelseföreläggande för en åtgärd som inte kräver lov eller anmälan men som strider mot detaljplan. Beslut om rättelseföreläggande får förenas med vite.

3.3.5 Skötsel av tomt (ovårdade tomter och trafikfarlig växtlighet)

Tomter ska hållas i vårdat skick och skötas så att risken för olycksfall begränsas och betydande olägenheter för omgivningen och för trafiken inte uppkommer. Det innebär att fastighetens ägare måste sköta sin tomt så att den hålls vårdat och det inte samlas avfall, skräp, bråte, byggmaterial, eller annat som kan utgöra en betydande olägenhet för omgivningen. Det innebär även att häckar och annan växtlighet ska skötas så att trafiksäkerheten inte äventyras.

Det som gäller i fråga om vård och skötsel på tomter gäller i skälig utsträckning även på allmänna platser och på områden för anläggningar. Om fastighetens ägare inte håller tomten i vårdat skick har direktionen möjlighet att besluta om åtgärdsföreläggande. Ett sådant beslut får förenas med vite. Om föreläggandet inte följs har direktionen möjlighet att besluta att åtgärden ska utföras på fastighetsägarens bekostnad.

3.3.6 Takskyddsanordningar

En byggnad ska vid tidpunkten för uppförande uppfylla de krav som då ställdes vad gäller säkerhet, så att dess användning eller drift inte innebär en oacceptabel risk för halkning, fall eller andra olyckor. För att arbeten på tak, till exempel sotning, ska kunna utföras krävs därför att byggnaden är utrustad med tillräckliga taktillträdes- och skyddsanordningar samt att dessa hålls i sådant skick att de alltid fyller sitt ändamål.

För byggnader som uppförts före den 1 juli 1960 gäller retroaktiva krav som innebär att dessa byggnader ska uppfylla de krav som ställdes vid denna tidpunkt vad gäller uppstignings- och skyddsanordningar på tak. Kontroll att byggnader är utrustade med de taktillträdes- och skyddsanordningar som krävs utförs av sakkunnig besiktningsman. Om byggnadens ägare inte underhåller befintliga anordningar eller om byggnaden uppförts utan de anordningar som krävs har direktionen möjlighet att besluta om åtgärds- och rättelseföreläggande. Ett sådant beslut får förenas med vite.

3.3.7 Tillgänglighet – exempelvis enkelt avhjälpna hinder

Hinder mot tillgänglighet dit allmänheten har tillträde ska alltid avhjälpas om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpas. Lokaler dit allmänheten har tillträde är exempelvis receptioner, bibliotek, restauranger och affärslokaler. Bostäder räknas inte som sådana lokaler som omfattas av kraven. Utöver lokaler i byggnader ska enkelt avhjälpna hinder åtgärdas även för allmänna platser som i detaljplan pekats ut som ett område avsett för gemensamt behov. Det kan exempelvis vara väg, park eller torg.

De hinder som ska åtgärdas är främst fysiska hinder, till exempel nivåskillnader, tunga dörrar, bristande skyltning och bristande belysning; hinder av mer tillfällig karaktär, exempelvis snö, anses inte vara ett enkelt avhjälpna hinder.

Hindren ska avhjälpas oavsett när de uppkommit, och om en byggnads- eller fastighetsägare eller en nyttjanderättshavare inte följer detta har direktionen möjlighet att besluta om ett åtgärdsföreläggande. Ett sådant beslut får förenas med vite.

Vid nybyggnation ska dagens krav vad gäller tillgänglighet uppfyllas för hela byggnaden. Vid ombyggnation ska dagens krav uppfyllas för hela byggnaden eller, om detta inte är rimligt, den betydande och avgränsbara del av byggnaden som påtagligt förnyas genom ombyggnaden. Vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad ska kraven uppfyllas i fråga om ändringen. Detta gäller för alla typer av byggnader och användningssätt. Om byggnadens eller fastighetens ägare inte följer detta har direktionen möjlighet att besluta om ett rättelseföreläggande. Ett sådant beslut får förenas med vite.

3.3.8 Utomhuslekplatser

Utomhuslekplatser och fasta anordningar på lekplatser ska underhållas så att risken för olycksfall begränsas. Med lekplats avses ett markområde som särskilt är planerat för lek; så kallade utegym och lekplatser inomhus omfattas inte av direktionens tillsyn. Lekplatser ska utformas så att de är tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Om fastighetens ägare inte tillser detta har direktionen möjlighet att besluta om åtgärdsföreläggande eller rättelseföreläggande. Ett sådant beslut får förenas med vite.

3.4 Tillsynsarbetet i praktiken

Direktionens tillsynsarbete är skattefinansierad verksamhet. Direktionens tillsyn hanteras i enskilda ärenden som upprättas om direktionen mottar

information eller klagomål från en anonym eller namngiven medborgare, eller om direktionen själva anser att det framkommit skäl att bedriva tillsyn i ett enskilt fall. Det finns inte något lagkrav på att direktionen själva ska bedriva ett aktivt, uppsökande tillsynsarbete eller till exempel bedriva informationskampanjer; detta kan dock ske på direktionens eget initiativ.

Det finns inga fastslagna handläggningstider för tillsynsärenden, men av förvaltningslagen framgår att ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. En medborgare som lämnat in ett klagomål och valt att inte vara anonym har alltid rätt till att få sitt ärende avgjort med ett beslut och få information om hur man överklagar beslutet om det gått dem emot.

Om det i ett ärende framkommer skäl för direktionen att ingripa innebär direktionens tillsyn främst att via förelägganden eller förbud försöka förmå motpart att själv vidta nödvändiga åtgärder (riva byggnader, städa tomter osv). Endast i undantagsfall ingriper direktionen själva och genomför åtgärder på motpartens bekostnad eller vänder sig till kronofogden.

3.5 Prioritering

När ett nytt ärende upprättas ska det tilldelas en handläggare, och handläggning ska sedan påbörjas, oavsett vilket tillsynsområde ärendet faller inom. Finns det risk för människors liv och hälsa ska dock ärendet prioriteras och hanteras omedelbart enligt prioritering nedan.

Prioritering 1

När åtgärden medför en eller flera av följande punkter:

1. Uppenbar risk för liv, hälsa eller egendom
2. Bristande underhåll med uppenbar risk för hälsa och säkerhet
3. Omgivningen, grannar eller allmänheten upplever stora olägenheter

Ärenden med prioritering 1 handläggs direkt när direktionen får kännedom om åtgärden.

Prioritering 2

När åtgärden medför en eller flera av följande punkter:

1. Möjlig fara för liv, hälsa eller egendom
2. Bristande underhåll i större omfattning
3. Omgivningen, grannar eller allmänheten upplever olägenheter

Ärenden med prioritering 2 handläggs skyndsamt.

Prioritering 3

När åtgärden medför en eller flera av följande punkter:

1. Ingen fara för liv, hälsa eller egendom
2. Bristande underhåll i mindre omfattning
3. Omgivningen, grannar eller allmänheten upplever vissa/inga olägenheter

Ärenden med prioritering 3 handläggs i kronologisk ordning som de inkommit.

3.6 Kvalitetssäkring och statistik

Arbete med att ta fram statistik och förnya rutiner och arbetsmallar för tillsynsarbetet görs kontinuerligt. I det arbetet ingår även en språklig översyn för att förenkla och förbättra språket i kommunikationen med medborgare, kollegor och förtroendevalda.

Återkommande möten hålls för att sprida kunskap mellan medarbetare. Beslut och tjänsteskrivelser granskas alltid av en kollega innan besluten fattas för att säkra kvalitén och rättssäkerheten. När det bedöms nödvändigt sker avstämningar med andra förvaltningar och myndigheter. Kunskapsutbyten och samverkan sker även med andra kommuner. Statistik för att visa antal inkomna tillsynsärenden tas löpande fram för att kunna följa arbetet utifrån tillsynsplanen.

Genom ovanstående åtgärder underlättas och förenklas handläggningen så att tillsynen kan ske så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

3.7 Tillgängliga resurser

I dagsläget har förbundsdirektionen inte anslagit specifika resurser för tillsynshandläggare, utan handläggningen av tillsynsärenden handläggs parallellt med övriga (avgiftsfinansierade) bygglovsärenden.

Tillsynsarbetet ska vara skattefinansierad och inte bekostas av bygglovsavgifter och andra avgifter. De tillsynsärenden som handläggs i dagsläget är till största del initierade av en anmälan utifrån. Egeninitierade tillsynsinsatser förekommer, men är få då resurserna saknas.

3.8 Aktiviteter och enhetsmål

- De tillsynsärenden som upprättas ska tilldelas en handläggare och handläggning ska påbörjas inom tre veckor, med undantag för

ärenden med prioritering 1 som handläggs direkt när direktionen får kännedom om åtgärden

- Aktivt arbeta för att handlägga ärenden enkelt, snabbt och kostnadseffektivt utan att rättssäkerheten eftersätts
- Se över hur vi effektivt kan arbeta informativt genom att exempelvis uppdatera information på hemsidorna kopplat till vissa tillsynsområden
- Upprätthålla ett gott samarbete med andra förvaltningar, kommuner och myndigheter
- Hålla oss uppdaterade på rättsutvecklingen för att säkerställa att vi tar korrekta och rättssäkra beslut
- Ta fram statistik för tillsynsärenden

Utöver direktionens mål har enheten tagit fram två enhetsmål inom tillsyn som redovisas nedan.

Tillsyn

Underkända besiktningar av hissar eller vissa andra motordrivna anordningar ska följas upp med skrivelse till fastighetsägaren och tillsyn på plats ska göras inom tre veckor.

Målvärde 100 %

Handläggningstid

Bygglovenhetens inkomna tillsynsärenden behandlas inom tre veckor med informationsbrev.

Målvärde 85 %

Miljö- och hälsoskyddsenhetens tillsynsplan 2025-2028

Bilaga 2 till verksamhetsplan 2025

Antagen av:	Förbundsdirektionen
Datum och paragraf:	2024-12-18, § 100
Ärendenummer:	VMMF 31/2024
Dokumentansvarig:	Västra Mälardalens Myndighetsförbund
Senast reviderad:	2024-12-10

Innehåll

1	Miljö- och hälsoskyddsenshetens uppdrag	3
1.1	Miljöbalken	3
1.2	Offentlig livsmedelskontroll	3
1.3	Övrig lagstiftning	4
1.4	Finansiering	4
2	Tillsynsplan 2025	5
2.1	Miljö- och hälsoskyddsenshetens förutsättningar 2025	5
2.2	Tobak, tobaksfria nikotinprodukter, receptfria läkemedel (OTC), folköl, elektroniska cigaretter	11
2.3	Hälsoskydd	14
2.4	Enskilda avlopp	17
2.5	Miljöskydd – miljötillsyn	20
2.6	Naturvård	26
2.7	Fysisk planering	28
3	Register över tillsynsobjekt och Nationell strategi	30
3.1	Tobak, OTC (receptfria läkemedel), folköl	30
3.2	Hälsoskydd	30
3.3	Avlopp	30
3.4	Miljöfarliga verksamheter	30
3.5	Lantbruk	30
3.6	Köldmedia	30
3.7	Förorenade områden	30
3.8	Naturvård	30
3.9	Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken	30

1 Miljö- och hälsoskyddsenhetens uppdrag

1.1 Miljöbalken

Västra Mälardalens Myndighetsförbund ansvarar för tillsynen av Miljöbalken och enligt 1 kap 6–8 §§ i miljötillsynsförordning (2011:13) ska den operativa tillsynsmyndigheten för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på en behovsutredning samt ha ett register över verksamheter som behöver återkommande tillsyn. Planen ska vara på minst tre år och ses över årligen.

Behovsutredningen och tillsynsplanen är bilagor till Västra Mälardalens Myndighetsförbunds verksamhetsplan och fastställs av förbundsdirektionen.

1.1.1 Sveriges nationella miljömål

Riksdagen har antagit mål för miljöns kvalitet inom 16 områden och förbundets verksamhet berörs av nedanstående tolv miljömål.

- *Begränsad klimatpåverkan*
- *Frisk luft (miljötillsyn)*
- *Giftfri miljö*
- *Skyddande ozonskikt*
- *Säker strålmiljö*
- *Ingen övergödning*
- *Levande sjöar och vattendrag*
- *Grundvatten av god kvalitet*
- *Levande skogar*
- *Ett rikt odlingslandskap*
- *God bebyggd miljö*
- *Ett rikt växt- och djurliv*

I tillsynsplanen under respektive tillsynsområde anges vilka av Sveriges nationella miljömål som berörs.

1.2 Offentlig livsmedelskontroll

Västra Mälardalens Myndighetsförbund ansvarar för tillsynen av livsmedelslagen och enligt (EU) 2017/625 om offentlig kontroll av livsmedel och foder ska tillsynsmyndigheten ta fram en kontrollplan för verksamheten. Kontrollplanen är en bilaga till Västra Mälardalens Myndighetsförbunds verksamhetsplan och fastställs av förbundsdirektionen.

1.3 Övrig lagstiftning

Västra Mälardalens Myndighetsförbund ansvarar också för tillsynen av följande lagar:

- Lag om tobak och liknande produkter
- Lag om tobaksfria nikotinprodukter
- Lag om handel med vissa receptfria läkemedel
- Strålskyddslagen
- Alkohollagen inom området gällande folköl
- Lag om sprängämnesprekursorer
- Lag om åtgärder mot förorening från fartyg

För att få en samlad bild av hela miljö- och hälsoskyddsenshetens ansvars- och arbetsområde finns de övriga lagstiftningarna upptagna i tillsynsplanen.

1.4 Finansiering

Uppdraget finansieras dels genom kommunbidrag (medlemsbidrag) och genom avgifter som verksamhetsutövaren betalar.

2 Tillsynsplan 2025

2.1 Miljö- och hälsoskyddsenhetens förutsättningar 2025

2.1.1 Förbundsledningens mål 2025

Förbundsledningen har beslutat om åtta övergripande mål för Västra Mälardalens Myndighetsförbunds verksamhet. Miljö- och hälsoskyddsenheten ansvarar för tre av de målen.

Förbundsledningensmål 1

Fastställd tillsynsplan för miljö- och hälsoskyddsenhetens tillsynsarbete år 2025 har uppfyllts.

Mått

Uppfyllelsegrad (%) med avseende på fastställd tillsynsplan.

Förbundsledningensmål 2

Miljö- och hälsoskyddsenhetens gula enskilda avlopp ska vara åtgärdade (gula, gula med förbud eller gula med vite) år 2025

Mått

Uppfyllelsegrad (50%)

Förbundsledningensmål 7

Miljö- och hälsoskyddsenhetens nyttjandegrad av e-tjänst för miljö- och hälsoskyddsärenden (inklusive livsmedel)

Mått

Uppfyllelsegrad (50%)

2.1.2 Miljö- och hälsoskyddsenhetens gemensamma mål 2025

För att verksamheten inom miljö- och hälsoskyddsområdet ska bedrivas på ett effektivt och rättssäkert sätt har enheten tagit fram två gemensamma mål. Uppföljning sker varje månad.

Nya livsmedelsverksamheter

Nya verksamheter ska ha fått ett första tillsynsbesök inom tre månader från att anmälan gjorts.

Mått

Uppfyllelsegrad (%) med avseende på antalet nya anmälda och registrerade verksamheter.

Förelägganden

Tidsbegränsade förelägganden ska följas upp inom tre veckor från det datum som meddelats i föreläggandet.

Mått

Uppfyllelsegrad (%) med avseende på antalet tidsbegränsade förelägganden.

2.1.3 Miljö- och hälsoskyddsenshetens bemanning 2025

Befintliga resurser kommer fördelas så att samtliga områden kommer att täckas upp. Nedan redovisas miljö- och hälsoskyddsenshetens planerade bemanning för 2025.

Verksamhet	Antal årsarbetare
Adminstration och ledning	1,75
Tobak, tobaksfria nikotinprodukter, e-cigarettor, receptfria läkemedel, folköl	0,4
Hälsoskydd	1,3
Enskilda avlopp	1,1
Miljöskydd inkl naturvård och fysisk planering	3,6
Miljö- och hälsoskyddsinspektörer	6,40
Summa bemanning	8,15

2.1.4 Planerad tillsyn och projekt

I den planerade tillsynen inom Arboga och Kungsörs kommun finns

1 106 tillsynsobjekt som har sådan verksamhet som kräver tillsyn enligt miljöbalken, eller övrig lagstiftning som förbundet ansvarar för.

Den planerade tillsynen styrs av de tidsintervaller som miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har beslutat för hur ofta en viss verksamhet ska besökas. Intervallet bestäms utifrån verksamhetens tillsynstimmar (debiterbar tid) som baserar sig på verksamhetens risk och hur verksamheten bland annat uppfyller sin egenkontroll.

2.1.4.1 Hälsoskydd- och miljöskydd

Tillsynstimmar	Tillsynsintervall
6->8 timmar eller mer	1 gång/1 år
4-6 timmar	1 gång/2 år
2-3 timmar	1 gång/3 år
Timobjekt – 1 timme	1 gång/4 år

Tillsyn av hästgårdar och minireningsverk ska ha tillsyn 1 gång/10 år om behov av tätare tillsynsintervaller inte finns. Undantag görs även för receptfria läkemedel, folköl, e-cigarettor och tobaksfri nikotin där tillsynen är beslutad till vartannat år.

Exempel för miljö- och hälsoskyddsverksamhet:

- *En verksamhet som är riskklassad och betalar en årlig avgift, exempelvis två timmar i årlig tillsynstid har en genomsnittlig årlig tillsynstid på två timmar.*
- *Två timmar i tillsynstid ger ett tillsynsintervall på en gång vart tredje år.*
- *Vid miljö- och hälsoskyddsmyndighetens tillsynsbesök vart tredje år används sex timmars tillsynstid (två timmar x tre år = sex timmars tillsynstid).*

Mot bakgrund av de tillsynsobjekt som finns i kommunerna och med det tillsynsintervall som miljö- och hälsoskyddsmyndigheten använder omfattar tillsynsplanen 2025 planerad tillsyn på totalt 391 tillsynsobjekt vilket medför en total tillsynstid på 2 314 timmar. Övrig planerad tillsynstid omfattas av planerad tid för den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken, projekt och handläggning av de ”gula” enskilda avloppen.

2.1.5 Planerad tillsyn och kontroll

Nedanstående tabell visar en sammanställning över bedömt behov av planerad tillsyn och kontroll 2025-2028.

Tillsynsplan 2025-2028		Arboga och Kungsör					
		Summa totalt	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Planerad kontroll tobak-receptfria läkemedel-folköl-e-cigaretter, tobaksfria nikotinprodukter	Antal tillsynstimmor	170	159	169	168	172	168
	Arboga	120	113	119	121	119	121
	Kungsör	50	46	50	47	53	47
	Antal tillsynsobjekt	24	22	23	22	23	22
	Arboga	17	16	16	16	16	16
	Kungsör	7	6	7	6	7	6
Planerad tillsyn hälsoskydd	Antal tillsynstimmor	436	403	484	384	489	374
	Arboga	271	277	274	242	306	246
	Kungsör	165	102	210	142	183	128
	Flerbostadshus		24				
	Antal tillsynsobjekt	180	73	84	66	76	67
	Arboga	112	48	47	42	49	45
	Kungsör	68	19	37	24	27	22
	Flerbostadshus		6				
Planerad tillsyn enskilda avlopp (minireningsverk)	Antal tillsynstimmor	612	240	174	129	90	69
	Arboga	174	105	27	36	18	21
	Kungsör	438	135	147	93	72	48
	Antal tillsynsobjekt	204	80	58	43	30	23
	Arboga	58	35	9	12	6	7
	Kungsör	146	45	49	31	24	16
Planerad tillsyn miljöskydd	Antal tillsynstimmor	1 425	1 460	1 467	1 428	1 146	1 435
	Miljöfarliga vht Arboga	594	584	576	616	522	598
	Miljöfarliga vht Kungsör	396	352	402	394	357	404
	Lantbruk Arboga	135	192	180	151	34	180
	Lantbruk Kungsör	129	170	150	108	74	94
	Köldmedia Arboga	45	46	45	45	45	45
	Köldmedia Kungsör	14	16	14	14	14	14
	Förorenade omr. Arboga	75	50	70	60	60	60
	Förorenade omr. Kungsör	37	50	30	40	40	40
	Antal tillsynsobjekt	547	240	221	218	152	203
	Miljöfarliga vht Arboga	145	69	66	72	52	69
	Miljöfarliga vht Kungsör	63	26	32	30	23	29
	Lantbruk Arboga	87	43	29	30	5	28
	Lantbruk Kungsör	83	35	28	20	10	15
	Köldmedia Arboga	43	44	43	43	43	43
	Köldmedia Kungsör	14	16	14	14	14	14
	Förorenade omr. Arboga	75	5	7	6	3	3
	Förorenade omr. Kungsör	37	2	2	3	2	2
Planerad tillsyn naturvård	Antal tillsynstimmor	92	20	20	12	24	20
	Naturreservat	4	0	0	4	0	0
	Strandskyddsdispenser	88	20	20	8	24	20
	Antal tillsynsobjekt	23	5	5	3	6	5
	Naturreservat	1	0	0	1	0	0
	Strandskyddsdispenser	22	5	5	2	6	5
Totalt	Tillsynstid timmar	2 735	2 282	2 314	2 121	1 921	2 066
	Antal tillsynsobjekt	978	420	391	352	287	320

2.1.5.1 Planerade projekt

Inom vissa områden har erfarenhet visat att det är mer effektivt att bedriva planerad tillsyn i projektform. Nedanstående visas projekt som planeras 2025.

	Planerade timmar 2025
Planerade projekt 2025 - Sammanställning	
Kontrollköp tobak, folköl och e-cigarett	30
Uppsökande bostadstillsyn (Projekt inom Mitt Miljösamverkan)	50
Projekt avfallstransporter, avfallsregistret (Projekt inom Mitt Miljösamverkan)	50
Växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar, tillsyn i fält	50
Summa timmar	180

2.1.6 Händelsestyrd tillsyn/prövning

Den händelsestyrda tillsynen/prövningen är baserad på tidigare års erfarenhet och bedöms uppgå till totalt 3 498 timmar. Den händelsestyrda tillsynen består bland annat av anmälningar, ansökningar och tillståndsprövningar av nya verksamheter. Det ingår även att svara på remisser, enkäter. Övrigt händelsestyrt kan vara klagomål och anmälan om misstanke om brott. I det händelsestyrda arbetet förekommer också rådgivning och information.

2.1.7 Övrig tid

Tid för nedanstående aktiviteter ligger utanför den tillgängliga handläggningstiden på 930 timmar, som varje inspektör förfogar över, som behovsutredning och tillsynsplan grundar sig på. Tid för de nedanstående aktiviteterna är beräknade enligt schablon som grundar sig på erfarenhet från tidsredovisning.

2.1.7.1 Kompetensutveckling

För att kunna möta det behov som krävs för kompetensutveckling samt för att följa med i den utveckling som sker inom området finns tid avsatt för kompetensutveckling och inläsning. Deltagande i länsstyrelsens handläggartäffar prioriteras. Bedömning görs att det i dagsläget finns tillräcklig kompetens hos personalen för att klara tillsynsplanen 2025.

2.1.7.2 Friskvård, sjukdom, semester

Tid finns avsatt för friskvård, sjukdom, semester, rast och egen administration.

2.1.7.3 Möten

Tid finns avsatt för möten på både förvaltningsnivå, enhetsnivå och gruppnivå.

2.1.7.4 Verksamhetsplanering och verksamhetsutveckling

Tid finns avsatt för verksamhetsplanering och verksamhetsutveckling. Arbete med hemsidorna är ett kontinuerligt arbete.

För att miljö- och hälsoskyddsenshetens handläggning ska vara så effektiv och rättssäker som möjligt genomförts ett kontinuerligt kvalitetsarbete med bland annat processkartläggning, framtagande av rutiner, instruktioner och mallar. Det fortsätter även under 2025.

2.1.7.5 Samsyn

För att nå likartad bedömning oberoende av handläggare i likartade ärenden planeras vissa gemensamma tillsynsbesök inom respektive tillsynsområde.

2.1.7.6 Digitala tjänster

Under 2025 kommer förbundet fortsätta arbeta med att införa fler digitala tjänster samt arbeta aktivt för att sprida information om att våra e-tjänster finns.

2.1.7.7 Behovsstyrd taxa, miljö

Förbundet har som målsättning att gå från den nuvarande risk- och erfarenhetsbaserade taxan till SKR:s (Sveriges kommuner och regioner) modell för behovsstyrd taxa, detta arbete påbörjades under 2024 och ska färdigställas under 2025. Till skillnad från den tidigare taxemodellen (risk- och erfarenhetsbaserade modellen) har den nya behovsstyrda taxan fokus på övergripande processer och tillvägagångssätt, till exempel hur behovsutredning, tillsynsplanering och tillsynsfinansiering hör ihop. I nya behovsstyrda taxemodellen är det tillsynsbehovet som styr taxan.

2.1.7.8 Nationell strategi för tillsyn

Den nationella strategin för miljöbalkstillsynen är ett gemensamt verktyg för att uppnå en effektiv och likvärdig tillsyn. Strategin syftar till att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period.

Strategin innehåller sju tillsynsområden. Vart och ett av dessa har inringade fokusområden med tillhörande preciseringar kopplade till området. Till varje fokusområde finns ett nationellt effektmål för tillsynen. Preciseringarna utgör strategi för att uppnå effektmålen.

Förutom att peka ut viss tillsyn under perioden lyfter strategin också fram andra åtgärder som stärker fokusområdena, exempelvis tillsynsvägledning.

Strategin gäller i fyraårsperioder och nuvarande period sträcker sig mellan 2022-2025. Strategins aktualitet kommer att ses över en gång per år.

Strategin är framtagen i samverkan mellan Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Jordbruksverket, Socialstyrelsen, Energimyndigheten, Kemikalieinspektionen och Svenska kraftnät.

Enligt Miljötillsynsförordningen ska det framgå hur tillsynsmyndigheten har tagit hänsyn till den nationella strategin i den tillsynsplan som årligen ska tas fram.

I förbundets tillsynsplan för 2025 finns en bilaga Nationell strategi för miljöbalkstillsynen 2022-2025. Under 2025 bedöms 12 fokusområden vara aktuella att arbeta med, detta sker via projekt, aktiviteter eller att det ingår i den ordinarie tillsynen

2.1.8 Ledning, samordning och administration

Som stödverksamhet till miljö- och hälsoskyddsinspektörerna finns en förbundschef, enhetssamordnare och assistent (totalt 1,75 åa). Utöver de årliga medarbetarsamtalen som förbundschefen har med medarbetarna genomförs minst två medarbetarmöten där miljö- och hälsoskyddsinspektör tillsammans med samordnaren går igenom och följer upp det planerade arbetet.

2.2 Tobak, tobaksfria nikotinprodukter, receptfria läkemedel (OTC), folköl, elektroniska cigaretter

2.2.1 Nationella mål

Det övergripande målet är att minska de medicinska och sociala skadeverkningarna. Genom preventivt arbete förebygga bland annat tobaksdebuten bland barn och ungdom, skydda mot skadeverkningar av passiv rökning (miljömålet "God bebyggd miljö"). Vad gäller receptfria läkemedel är målet att onödig användning av receptfria läkemedel ska undvikas och att det ska vara möjligt att göra ett aktivt miljöval mellan likvärdiga substanser och produkter.

2.2.2 Sammanfattning

Förbundet ansvarar för tillsynen enligt följande lagar med tillhörande förordningar, allmänna råd och lokala föreskrifter:

- Lag om tobak och liknande produkter
- Lag om tobaksfria nikotinprodukter

- Lag om handel med vissa receptfria läkemedel
- Alkohollagen gällande försäljning av folköl

2.2.3 Planerad tillsyn 2025

I kommunerna finns följande antal verksamheter registrerade för försäljning inom de olika tillsynsområdena.

Typ av försäljning & tillsynsområde	Antal verksamma näringsidkare		
	Arboga	Kungsör	Totalt
Tobak	15	6	21
Tobaksfria nikotinprodukter	13	6	19
Receptfria läkemedel	11	4	15
Folköl	15	6	21
E-cigaretter	4	3	7
Summa	58	25	83

Flertalet av verksamheterna säljer både tobak, tobaksfria nikotinprodukter, receptfria läkemedel, folköl och e-cigaretter. Totalt finns det 24 verksamheter som omfattas av tillsynen. Under 2025 ska 23 av dessa besökas.

För att kunna utföra en effektiv tillsyn samordnas tillsynen inom de fem områdena. Tillsynsområdena har en gemensam taxa. Tillsynsintervallet är varje år vid försäljning av tobak. Vid försäljning av tobaksfria nikotinprodukter, receptfria läkemedel, folköl och e-cigaretter är tillsynsintervallet vartannat år.

		Summa totalt	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Planerad kontroll tobak-receptfria läkemedel-folköl-e-cigaretter, tobaksfria nikotinprodukter	Antal tillsynstimmar	170	159	169	168	172	168
	Arboga	120	113	119	121	119	121
	Kungsör	50	46	50	47	53	47
	Antal tillsynsobjekt	24	22	23	22	23	22
	Arboga	17	16	16	16	16	16
	Kungsör	7	6	7	6	7	6

2.2.4 Planerade projekt 2025

Planerade projekt - Tobak, tobaksfria nikotinprodukter, receptfria läkemedel, folköl och e-cigarettor	Planerade timmar 2025
Kontrollköp tobak, folköl och e-cigarettor	30
I den ordinarie kontrollen genomföra ett projekt "kontrollköp" som tillsynsmetod. Det innebär att tillsynsmyndigheten anställer en ungdom över 18 år och genomför ett för näringsidkaren dolt köp i syfte att kontrollera om näringsidkaren, dennes företrädare eller personal vid försäljningen förvisar sig om kundens ålder till exempel genom legetimationskontroll. Projektansvarig: Tobaksgruppen	

2.2.5 Händelsestyrd tillsyn/kontroll 2025

Den händelsestyrda tillsynen består bland annat av anmälningar och tillståndsprövningar av nya verksamheter. Övrigt händelsestyrt kan vara klagomål med misstanke om försäljning av tobak till minderårig. Sådan tillsyn görs oftast tillsammans med polisen. I det händelsestyrda arbetet förekommer också rådgivning och information.

Händelsestyrd tillsyn				
Arbetsuppgift, Ärende		Antal ärenden 2025	Tid per ärende	Behov timmar 2025
Anmälningar		6	1	6
Ändringar		5	2	10
Ansökningar tobak		3	8	24
Uppföljande tillsyn		5	2	10
Klagomål		2	4	8
Remisser, yttranden				0
Enkäter från andra myndigheter		2	1	2
Anmälan om misstänkt brott		1	8	8
Information, rådgivning				60
Övrigt händelsestyrt				
Summa händelsestyrd tillsyn		24		128

2.2.6 Övriga aktiviteter 2025

- Kontrollera skolor, förskolor och fritidsgårdar vad gäller tobakslagen och rökfria miljöer (genomförs i hälsoskyddstillsynen)
- Kontroll av rökförbud i offentliga livsmedelslokaler (genomförs inom den ordinarie kontrollen av ansvarig inspektör)

- Kontroll av rökfria utemiljöer, ska genomföras inom den ordinarie kontrollen samt vid klagomål.
- Delta i handläggartreffar
- Genomföra två möten i arbetsgruppen för tobak, tobaksfria nikotinprodukter, OTC, folköl, e-cigarettor och påfyllningsbehållare

2.2.7 Plan 2026–2028

Genomföra ordinarie tillsyn enligt plan och enligt fastställt tillsynsintervall.

Inom den ordinarie tillsynen 2026 genomföra ett projekt med tillsynsmetoden ”Kontrollköp” hos verksamheter som säljer tobak och receptfria läkemedel.

2.3 Hälsoskydd

2.3.1 Nationella miljömål

- God bebyggd miljö
- Säker strålmiljö
- Giffri miljö

Syftet med tillsynen inom hälsoskydd är att förhindra att människor blir besvärade eller sjuka på grund av miljön.

2.3.2 Nationellt fokusområden Hälsoskydd

Inom området hälsoskydd finns två fokusområden som berör förbundet 2025;

- Inomhusmiljö i bostäder (aktuellt 2022-2025, även projekt inom Mitt miljösamverkan).
- Inomhusmiljö och egenkontroll i förskola och skola. Extra fokus under 2025 är på hygien och smitta (aktuellt 2024-2025).

Under punkt 4.9 finns effektmål, motiveringar, preciseringar och uppföljning beskrivet för varje enskilt fokusområde.

2.3.3 Sammanfattning

Förbundet ansvarar för tillsynen enligt följande lagar med tillhörande förordningar, allmänna råd och lokala föreskrifter:

- Miljöbalken
- Lag om tobak och liknande produkter (rökfria miljöer)
- Strålskyddslagen

2.3.4 Planerad tillsyn 2025

Under 2025 ska totalt 84 verksamheter få tillsyn och den planerade tillsynstiden uppgår till totalt 484 timmar.

Tillsynsplan 2025-2028		Arboga och Kungsör					
		Summa totalt	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Planerad tillsyn hälsoskydd	Antal tillsynstimmar	436	403	484	384	489	374
	Arboga	271	277	274	242	306	246
	Kungsör	165	102	210	142	183	128
	Antal tillsynsobjekt	180	73	84	66	76	67
	Arboga	112	48	47	42	49	45
	Kungsör	68	19	37	24	27	22

Den planerade tillsynen omfattar bland annat skolor, förskolor, bassängbad, strandbad, frisersalonger, massörer, fotvård, solarium, boende i vård och omsorgslokaler och lokaler för daglig verksamhet, HVB-hem, idrottsanläggningar, flerbostadshus och samlingslokaler. Tillsynen omfattar verksamheternas egenkontroll och tillsyn av lokaler som bland annat städning, hygien och smittskydd.

Under 2025 kommer fokus läggas på tillsyn av flerbostadshus främst vad gäller egenkontroll men även som en del i Mitt miljösamverkans projekt Uppsökande bostadstillsyn som knyter an till den nationella strategin.

På skolor, förskolor och fritidsgårdar kommer efterlevnaden av Lag om tobak och liknande produkter kontrolleras gällande rökfria miljöer.

Förbundet har tillsynsansvaret för rökfria miljöer som till exempel kan vara uteserveringar, busshållplatser, lekplatser och perronger. Under 2025 kommer tillsyn ske utifrån händelsestyrd tillsyn, vid till exempel klagomål.

2.3.5 Planerade projekt 2025

Planerade projekt - Hälsoskydd	Planerade timmar 2025
Uppsökande bostadstillsyn (Projekt inom Mitt Miljösamverkan)	50
I nationella tillsynsstrategin är bostadstillsyn prioriterat och planen är att landets kommuner ska fokusera tillsyn på inomhusmiljön i bostäder under åren 2022-2025. Anledningen till att området pekas ut är att det finns bostäder som har problem med inomhusmiljön. Syftet med projektet är att under uppsökande bostadstillsynen verka för samsyn, likartade bedömningar och rättssäker handläggning. Syfte är också att utveckla en metod för uppsökande bostadstillsyn som underlättar för handläggarna. Projektansvarig: Hälsoskyddsgruppen	
SUMMA	50

2.3.6 Händelsestyrd tillsyn 2025

Den händelsestyrda tillsynen omfattar anmälningar av nya verksamheter, klagomål på bland annat bostäder, rökning, buller och skadedjur.

Övrigt händelsestyrt arbete som förekommer är remissyttranden till Polismyndigheten vid ansökningar om tillstånd enligt lokala ordningsföreskrifter. Remisser i övrigt som kan komma från till exempel bygglovenheten eller alkoholhandläggaren. Handläggning av åtalsanmälningar och miljöstraffavgifter samt rådgivning och information tillhör också händelsestyrd tillsyn.

Händelsestyrd tillsyn				
		Antal ärenden 2025	Tid per ärende 2025	Behov timmar 2025
Arbetsuppgift Ärende				
Anmälningar och ansökningar		15	3	45
Uppföljande tillsyn		5	5	25
Klagomål		25	6	150
Klagomål - skyttar		8	1	8
Remisser, yttranden		15	4	60
Remisser, yttranden - polismyndigheten		25	1	25
Enkäter från andra myndigheter		2	4	8
Miljöstraffavgifter		2	5	10
Anmälan misstanke om brott		1	8	8
Akuta händelser/beredskap				
Rådgivning och övrigt				200
Radon i flerbostadshus		9	3	27
Övrigt händelsestyrt				
Övrigt - Gammastrålningsmätning		2	8	16
Kärnteknisk olycka ta fram rutin och instruktion				10
Summa händelsestyrd tillsyn		109		592

2.3.7 Övriga aktiviteter 2025

- Genomföra gammastrålningsmätning på två platser i Arboga och en i Kungsör. Ta fram en rutin och instruktion för mätning vid en kärnteknisk olycka
- Informationsinsats via hemsidorna gällande fastighetsägartillsyn
- Delta i Mitt Miljösamverkans webinarier inom hälsoskydd.
- Medverka på Länsstyrelsens handläggartäffar inom området.

2.3.8 Plan 2026-2028

Genomföra ordinarie tillsyn enligt plan och fastställt tillsynsintervall. Under 2026 arbeta med uppföljning av hygien och städning inom förskola/skola. Under 2027 kontrollera UV-skydd på förskola/skola.

2.4 Enskilda avlopp

2.4.1 Nationellt miljömål

- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag

Målet är att förbättra reningen av avloppsvatten från bristfälliga enskilda avlopp och därmed minska övergödning i sjöar och vattendrag samtidigt som man minskar risken för spridning av smittämnen och andra föroreningar till dricksvatten.

2.4.2 Fokusområden Miljöfarlig verksamhet

Inom området enskilda avlopp finns ett fokusområde som berör förbundet;

- Små avlopp (aktuellt 2024-2025, aktivitet)

Under punkt 4.9 finns effektmål, motiveringar, preciseringar och uppföljning beskrivet för varje enskilt fokusområde.

2.4.3 Sammanfattning

Förbundet ansvarar för tillsynen enligt miljöbalken med tillhörande förordningar, allmänna råd och lokala föreskrifter.

Förbundet har under åren 2010-2016 inventerat och bedömt kommunernas drygt 3 000 enskilda avlopp (1 900 i Arboga och 1 100 i Kungsör) för att se hur de uppfyller lagstiftningens krav.

Under 2017/2018 påbörjades ett projekt med de cirka 460 enskilda avlopp som bedömts som "gula" för att se hur de uppfyller kraven enligt lagstiftningen. Under 2018 och 2019 intensifierades arbetet. Det gällde främst anordningar med bristfällig efterföljande rening eller anordningar som var äldre än 20 år.

Under 2021 fick en stor del av de "gula" enskilda avloppen en ny bedömning. Detta skedde vanligtvis genom att aktuell avloppsanordning inspekterades på plats. Efter ny bedömning ställdes krav på åtgärder för de avlopp som bedömdes som bristfälliga. Beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten togs för de avlopp som inte åtgärdades. Under 2025 kommer förbuden och en stor del av kvarvarande "gula" enskilda avloppsärenden följas upp, vilket är ca 40 stycken.

2.4.4 Planerad tillsyn 2025

Inom den planerade tillsynen ska 58 minireningsverk enligt tillsynslistan få tillsyn. Ett arbete som kommer att flyttas fram till 2026 på grund av föräldradedighet under 2025. Av dom gröna enskilda avloppen som uppnått en ålder av 20 år ska 14 stycken få tillsyn under 2025.

Tillsynsplan 2025-2028		Arboga och Kungsör					
		Summa totalt	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Planerad tillsyn enskilda avlopp (minireningsverk)	Antal tillsynstimmar	612	240	174	129	90	69
	Arboga	174	105	27	36	18	21
	Kungsör	438	135	147	93	72	48
	Antal tillsynsobjekt	204	80	58	43	30	23
	Arboga	58	35	9	12	6	7
	Kungsör	146	45	49	31	24	16

2.4.5 Planerade projekt 2025

Området enskilda avlopp kommer inte ha några planerade projekt 2025. Däremot kommer stort fokus ligga på att påbörja arbetet med att riskklassa de enskilda avloppen enligt den nationella strategin och HAV:s modell.

2.4.6 Händelsestyrd tillsyn/prövning 2025

Totalt uppgår den händelsestyrda tillsynen till 557 timmar.

Utöver ansökningar om tillstånd för nya avloppsanordningar ingår också anmälan om förmultningstoaletter och anmälningar för BDT-anordningar (bad, disk, tvätt). Antalet ansökningar/anmälningar beräknas uppgå till cirka 42 vilket medför en handläggningstid på 336 timmar. I det händelsestyrda arbetet förekommer också rådgivning, information och klagomål.

Händelsestyrd tillsyn				
	Totalt antal objekt 2025	Antal objekt som går vidare	Tid per objekt	Behov timmar 2025
Arbetsuppgift , förbudsärenden				
Förbud	9	5	2	10
Förbud med vite	15	5	3	15
Uppföljning Minireningsverk	20		1,5	30
SUMMA	44			55
Arbetsuppgift Ärende				
	Antal ärenden 2025		Tid per ärende 2025	Behov timmar 2025
Ansökningar	30		9	270
BDT+sluten tank	6		8	48
Sluten tank eller enklare BDT	6		3	18
Anmälningar/tillsynsärenden mulltoa med mera	5		1,5	7,5
Klagomål	2		8	16
Remisser, yttranden	2		8	16
Enkäter från andra myndigheter	4		4	16
Miljösanktionsavgifter	2		5	10
Anmälan misstanke om brott	0		0	0
Akuta händelser/beredskap				
Rådgivning och övrigt				100
SUMMA				502
Summa händelsestyrd tillsyn	57			557

2.4.7 Övriga aktiviteter 2025

- Genomföra återkommande möten med avloppsgruppen en gång i veckan
- Medverka på Länsstyrelsens handläggartreffar inom området

2.4.8 Plan 2026-2028

Fortsätta utföra tillsyn på minireningsverk enligt tillsynslistan samt fortsätta inspektera ”gröna” avloppsanläggningar när de uppnår en ålder av 20 år.

2.5 Miljöskydd – miljötillsyn

2.5.1 Nationella miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Ingen övergödning

Målet med tillsyn är att se till att bestämmelser följs. Tillsynen ska säkerställa att syftet med miljöbalken nås, det vill säga att främja en hållbar utveckling för både nuvarande och kommande generationer.

De centrala myndigheterna som ger tillsynsvägledning har enats om fyra grundprinciper för tillsynen som innebär att:

- tillsynen ska vara miljömålsstyrd
- stödja verksamhetsutövarens egenkontroll
- tillsynen behöver differentieras
- samverkan mellan de operativa tillsynsmyndigheterna ska ske

Tillsynsmyndigheterna kan också samverka genom att på olika sätt dela resurser och kompetens.

2.5.2 Fokusområden Avfall

Inom området avfall finns tre fokusområden som berör förbundet;

- Masshantering (aktuellt 2024–2025, ingår i den ordinarie tillsynen)
- Illegal avfallshantering (Aktuellt 2024–2025, har prioriterats bort)
- Återvinning av avfall så att det upphör att vara avfall (aktuellt 2024–2025, ingår i den ordinarie tillsynen)

2.5.3 Fokusområden Miljöfarlig verksamhet

Inom området avfall finns fyra fokusområden som berör förbundet;

- Fordonstvättar och fordonsverkstäder (aktuellt 2024–2025, projekt)
- Uppdaterade miljöbalkstillstånd (aktuellt 2024–2025, aktivitet)
- Energihushållning (aktuellt 2024–2025, ingår i den ordinarie tillsynen)
- Växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar, tillsyn i fält (aktuellt 2025, projekt)

2.5.4 Fokusområden Förorenade områden

Inom området avfall finns två fokusområden som berör förbundet;

- Tillsyn av prioriterade förorenade områden med riskklass 1 och 2 (aktuellt 2024–2025, ingår i den ordinarie tillsynen, aktivitet)

- Anmälan om avhjälpandeåtgärd enligt § 28 i FMH (2024–2025, aktivitet)

Under punkt 4.9 finns effektmål, motiveringar, preciseringar och uppföljning beskrivet för varje enskilt fokusområde.

2.5.5 Sammanfattning

Förbundet ansvarar för tillsynen enligt miljöbalken med tillhörande förordningar, allmänna råd och lokala föreskrifter.

2.5.6 Planerad tillsyn 2025

Det finns totalt 547 verksamheter i kommunerna inom området miljöskydd där förbundet har tillsynsansvar. Det avser miljöfarliga verksamheter, lantbruksverksamheter, köldmedieanläggningar och tillsyn på föroreningskadade områden. Tillsynen omfattar bland annat egenkontroll, kemikalier, cisterner, avfall, energi, utsläpp till luft, vatten och mark.

I tillsynsplanen för 2025 prioriteras de verksamheter som betalar årlig avgift och enligt fastställt tillsynsintervall. Tillsynsobjekt med årlig avgift har som regel tillsyn varje år eller vartannat år. Vad gäller föroreningskadade områden sker prioritering utifrån risk. Den planerade tillsynen 2025 omfattar 221 verksamheter med en total tillsynstid på 1 467 timmar

Nedan visas samtliga verksamheter inom miljöskydd.

Tillsynsplan 2025-2028		Arboga och Kungsör					
		Summa totalt	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Planerad tillsyn miljöskydd	Antal tillsynstimmar	1 425	1 460	1 467	1 428	1 146	1 435
	Miljöfarliga vht Arboga	594	584	576	616	522	598
	Miljöfarliga vht Kungsör	396	352	402	394	357	404
	Lantbruk Arboga	135	192	180	151	34	180
	Lantbruk Kungsör	129	170	150	108	74	94
	Köldmedia Arboga	45	46	45	45	45	45
	Köldmedia Kungsör	14	16	14	14	14	14
	Förorenade omr. Arboga	75	50	70	60	60	60
	Förorenade omr. Kungsör	37	50	30	40	40	40
	Antal tillsynsobjekt	547	240	221	218	152	203
	Miljöfarliga vht Arboga	145	69	66	72	52	69
	Miljöfarliga vht Kungsör	63	26	32	30	23	29
	Lantbruk Arboga	87	43	29	30	5	28
	Lantbruk Kungsör	83	35	28	20	10	15
	Köldmedia Arboga	43	44	43	43	43	43
	Köldmedia Kungsör	14	16	14	14	14	14
	Förorenade omr. Arboga	75	5	7	6	3	3
	Förorenade omr. Kungsör	37	2	2	3	2	2

2.5.7 Miljöfarliga verksamheter

Det finns totalt 208 verksamheter som bedriver miljöfarlig verksamhet där förbundet har tillsynsansvar. I tillsynsplanen för 2025 är 98 verksamheter inplanerade för tillsyn vilket medför en tillsynstid på 978 timmar.

Prioriterade verksamheter är de verksamheter som betalar årlig avgift och enligt fastställt tillsynsintervall. Tillsynsobjekt med årlig avgift har som regel tillsyn varje år eller vartannat år. Övriga verksamheter har tillsyn minst vart fjärde år.

Tillsynen genomförs enligt checklista som omfattar egenkontroll, kemikalier, cisterner, avfall, köldmedier, buller, utsläpp till vatten, mark och luft samt energieffektivisering.

2.5.7.1 Miljöfarliga verksamheter med årlig avgift

I planen för 2025 är samtliga B-anläggningar (tillståndspliktiga) samt större delen av C- och U-anläggningar inplanerade för tillsyn.

Enligt miljötillsynsförordningen ska alla B-anläggningar ha ett tillsynsprogram där det ska framgå hur ofta verksamheten ska ha tillsyn utifrån en bedömning av verksamhetens risk. Tillsynsprogram uppdateras årligen.

Branscher med årlig avgift som är inplanerade för tillsyn är bland annat täktverksamhet, avloppsreningsverk, betongindustrier, plastindustri, metallbearbetning, värmeverk, deponi, skrotningsanläggningar, drivmedelsanläggningar, fordonstvättar och elektronikåtervinning.

Förbundet har tillsynsansvar för tre tillståndspliktiga verksamheter som omfattas av industriutsläppsbestämmelserna som innebär skärpningar i kraven att tillämpa bästa tillgängliga teknik (BAT) och att redovisa utsläpp av föroreningar. Så kallade BAT-slutsatser med utsläppsvärden blir bindande krav som industriutsläppsverksamheter ska följa.

Bestämmelserna gäller idag större en förbränningsanläggning och två fjäderfäanläggningar.

2.5.7.2 Miljöfarliga verksamheter med timavgifter

Förbundet har kännedom om att det finns 123 mindre miljöfarliga verksamheter i kommunerna, så kallade U-anläggningar med timavgift. Tillsynsintervall på U-anläggningar planeras till en gång vart fjärde år. Av dem är 32 av verksamheterna inplanerade för tillsyn 2025 med en total tillsynstid på 128 timmar.

Inventering av nya miljöfarliga verksamheter sker kontinuerligt bland annat genom att bevaka internet och övrig media så som tidningar och

annonser. Under 2025 planeras en insats med obokad uppsökande inventering samt tillsyn i Kungsörs kommun.

2.5.8 Lantbruk

Det finns totalt 170 miljöfarliga verksamheter som bedriver lantbruk med djurhållning och/eller växtodling där förbundet har tillsynsansvar.

Prioriterade verksamheter är de verksamheter som betalar årlig avgift och enligt fastställt tillsynsintervall. Tillsynsobjekt med årlig avgift har som regel tillsyn varje år eller vart tredje år. Övriga verksamheter har tillsyn minst vart fjärde år förutom mindre hästgårdar som efter ett första tillsynsbesök läggs på tillsynsintervall om vart tionde år om inte bedömningen görs att tillsynsintervallet måste vara tätare.

Tillsynen genomförs enligt checklista som omfattar egenkontroll, kemikalier, cisterner, avfall, köldmedier, buller, växtskyddsmedel, gödselhantering, utsläpp till vatten, mark och luft samt energieffektivisering.

2.5.8.1 Lantbruk med årliga avgifter

Den planerade tillsynen 2025 omfattar 24 lantbruk med årlig avgift med en tillsynstid på totalt 198 timmar. Planen omfattar B-, C- och U-anläggningar.

Verksamheter som är aktuella för tillsyn är större lantbruk med växtodling med mer än 100 hektar och/eller djurhållning med mer än 30 djurenheter.

2.5.8.2 Lantbruk med timavgift

Den planerade tillsynen 2025 omfattar 33 lantbruk/hästgårdar med timavgift med en handläggningstid på totalt 132 timmar. Lantbruken som omfattas av tillsynen är bland annat växtodlare med mer än 10 hektar men mindre än 100 hektar åkermark och/eller djurhållning med 2–30 djurenheter. Eventuella uppföljningar hanteras som händelsestyrd tillsyn.

2.5.8.3 Animaliska biprodukter

Animaliska biprodukter är material från djurriket som inte är livsmedel och som ännu inte bearbetats eller behandlats. Förbundet ansvarar för en viss del av tillsynen inom detta område, till exempel nedgrävning, förvaring och förbränning av döda djur, användning av organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel. Tillsynen sker inom den ordinarie tillsynen för lantbruk.

2.5.9 Energi

Den planerade tillsynen av energifrågor hanteras till största delen inom andra tillsynsområden såsom hälsoskydd, miljöfarliga verksamheter och

lantbruk. Tillsynen gäller bland annat energiförbrukning, energibesparande åtgärder och mål samt möjlighet att påverka uppvärmning och transporter.

2.5.10 Kemiska produkter och biotekniska organismer

Den planerade tillsynen av kemiska produkter och biotekniska organismer hanteras till största delen inom andra tillsynsområden såsom hälsoskydd, miljöfarliga verksamheter och lantbruk. Tillsynen gäller då främst cisterner, kemikalier och köldmedia.

2.5.11 Sprängämnesprekursorer

Förbundet ansvarar för vissa delar av tillsynen inom Lagen om sprängämnesprekursorer. Tillsynen sker regelbundet vart fjärde år.

2.5.12 Cisterner

Regler för kontroll av cisterner finns i Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor. Kontrollen hanteras till största delen inom andra tillsynsområden såsom miljöfarliga verksamheter och lantbruk där det ofta finns cisterner inom verksamheten.

2.5.13 Köldmedia

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten ansvarar för tillsynen på 57 freonanläggningar. Tillsynen omfattar administrativ handläggning som granskning av årsrapporter och registerhållning. Vid utebliven årsrapport meddelas verksamhetsutövaren om miljöstraffavgift. Tid för sådan handläggning redovisas under händelsestyrd tid.

2.5.14 Avfall- och producentansvar

Den planerade tillsynen av avfall- och producentansvar hanteras till största delen inom andra tillsynsområden såsom miljöfarliga verksamheter, lantbruk och även hälsoskydd. Tillsynen gäller då främst hantering, transport av farligt avfall samt registerföring.

Det händelsestyrda arbetet omfattar bland annat ansökningar om eget omhändertagande av avfall och dispenser från avfallsföreskrifterna som exempelvis förlängt hämtningsintervall för slamtömning.

2.5.15 Föroreningsskadade områden

Inom Arboga och Kungsörs kommuner finns det totalt 291 stycken potentiellt eller konstaterat förorenade objekt. Av dessa är ca 158 inventerade och riskklassade. Övriga är enbart identifierade och "branschklassade" (BK) vilket innebär att det inte finns lika mycket

information om objekten och att risken bedömts översiktligt utifrån bransch. Enligt EBH-databasen (databas över potentiellt förorenade områden) finns 112 objekt (75 i Arboga och 37 i Kungsör) där bedömning har gjorts att de behöver utredas vidare och vid behov åtgärdas (riskklass 1 och 2). Det kan vara både pågående och nedlagda verksamheter.

Den planerade tillsynen av förorenade områden och gamla deponier kommer under 2025 omfatta nio områden. Den planerade tiden för arbetet uppgår till 100 timmar, där fokus kommer läggas på kommunernas gamla deponier samt göra en ansvarskontroll på ett par plantskolor/handelsträdgårdar.

Arbetet sker i huvudsak utifrån Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden (MIFO). Tillsynen utförs stegvis genom ansvarsutredning, undersökningar genom frivilligt åtagande, undersökningar efter föreläggande, åtgärder samt uppföljning och eventuellt ny riskklassning.

Arbetet med övriga fastigheter som finns upptagna i tillsynslistan och som behöver utredas får hanteras inom den händelsestyrda tillsynen i mån av tid.

2.5.16 Planerade projekt 2025

Planerade projekt - Miljöskydd	Planerade timmar 2025
Avfallstransporter, avfallsregister (Projekt inom Mitt Miljösamverkan)	50
Syftet med projektet är att genom samverkan öka samsynen och öka kompetensen för handläggning och tillsyn på avfallstransporter. Genomgång av avfallsregistret och hur det kan användas på ett effektivt sätt. Projektet pågår mellan 2024-2025. Projektansvarig: Miljöskyddgruppen	
Växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar	50
Nationellt tillsynsprojekt inom växtnäringsområdet. Syftet är att kontrollera lagefterlevnad gällande lagring och spridning av gödsel för att minska riskerna för läckage av näringsämnen från jordbruk och hästgårdar. Under 2025 kommer fokus ligga på tillsyn i fält. Projektansvarig: Miljöskyddsgruppen	
SUMMA	100

2.5.17 Händelsestyrda tillsyn/prövning 2025

För tillsynsområdet miljöskydd (miljöfarliga verksamheter, lantbruk, kemiska produkter och biotekniska organismer, köldmedia, avfall- och producentansvar, förorenings-skadade områden) uppgår den händelsestyrda tillsynen för 2025 till 1 091 timmar.

Det händelsestyrda arbetet omfattar bland annat anmälningar/ansökningar om nya miljöfarliga verksamheter, efterbehandlingsåtgärder, värmepumpar, rivningsavfall, cisterner, spridning av kemiska bekämpningsmedel och köldmedieanläggningar.

I de fall brister framkommit som kräver uppföljande tillsyn och där den planerade tillsynstiden är förbrukad hanteras det som händelsestyr tid.

Övrigt förekommande är klagomålsärenden som oftast gäller störningar från pågående miljöfarliga verksamheter, yttranden, miljösanktionsavgifter, akuta händelser och olyckor som till exempel dieselutsläpp.

I det händelsestyrda arbetet förekommer också rådgivning och information.

Händelsestyrd tillsyn					
Arbetsuppgift Ärende	Antal ärenden 2025		Tid per ärende		Behov timmar 2025
Anmälningar och ansökningar	20		6		120
Uppföljande tillsyn	10		4		40
Klagomål	30		6		180
Remisser, yttranden	20		4		80
Enkäter från andra myndigheter	14		4		56
Miljösanktionsavgifter	20		4		80
Anmälan misstanke om brott	3		5		15
Akuta händelser/beredskap	10		12		120
Rådgivning och övrigt					400
Summa händelsestyrd tillsyn	127				1 091

2.5.18 Övriga aktiviteter

- Inför vintern ha kommunikation med väghållare om snöupplag
- Genomföra två informationsinsatser
- Genomföra återkommande möten med miljögruppen en gång per månad.
- Genomföra en informationsträff med LRF (Lantbrukarnas Riksförbund) eller motsvarande.
- Genomföra återkommande möten med lantbruksgruppen två gånger per år.
- Medverka på Länsstyrelsens handläggartäffar inom respektive område

2.5.19 Plan 2026-2028

Genomföra ordinarie tillsyn enligt plan och fastställt tillsynsintervall.

2.6 Naturvård

2.6.1 Nationella miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar

- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Rikt växt- och djurliv

2.6.1.1 Miljöbalken och naturvården

Bestämmelserna i miljöbalken är till för att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. Miljöbalken skall bland annat tillämpas så att:

- värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas
- den biologiska mångfalden bevaras
- mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås

2.6.2 Sammanfattning

Förbundet ansvarar för tillsynen enligt miljöbalken med tillhörande förordningar, allmänna råd och lokala föreskrifter.

2.6.3 Planerad tillsyn 2025

I Kungsörs kommun finns ett naturreservat ”Klämsbo” där miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har tillsynsansvar. För övriga naturreservat ansvarar Länsstyrelsen för tillsynen.

Under 2025 planeras uppföljande tillsyn på fem av strandskyddsdispenserna som förbundet tidigare beslutat om för att se så att åtgärderna följer det beslut som har meddelats.

Tillsynsplan 2025-2028		Arboga och Kungsör					
		Summa totalt	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Planerad tillsyn naturvård	Antal tillsynstimmar	92	20	20	12	24	20
	Naturreservat	4	0	0	4	0	0
	Strandskyddsdispenser	88	20	20	8	24	20
	Antal tillsynsobjekt	23	5	5	3	6	5
	Naturreservat	1	0	0	1	0	0
	Strandskyddsdispenser	22	5	5	2	6	5

2.6.4 Planerade projekt 2025

Under 2025 finns inga planerade projekt inom naturvård.

2.6.5 Händelsestyrd tillsyn/prövning 2025

Det händelsestyrda arbetet omfattar ansökningar om strandskyddsdispens, nedskräpningsärenden samt yttranden till Länsstyrelsen i anmälningsärenden som gäller vattenverksamhet och åtgärder som väsentlig ändrar naturmiljön som exempelvis ledningsdragning.

Tillsynen över stängselgenombrott genomförs som händelsestyrd tillsyn och kan bli aktuellt då någon satt upp stängsel eller hinder vid fri passage där allmänheten har tillträde.

Händelsestyrd tillsyn				
Arbetsuppgift Ärende	Inkomna 2025	Ärenden 2025 som handläggs	Tid per ärende	2025
Anmälningar och ansökningar (strandskydd liten)	5		4	20
Strandskydd stor	10		9	90
Uppföljande tillsyn				
Klagomål, strandskydd	1		8	8
Remisser, yttranden	10		4	40
Enkäter från andra myndigheter	2		4	8
Anmälan misstanke om brott	2		5	10
Akuta händelser/beredskap				0
Rådgivning och övrigt				80
Stängselgenombrott				
Summa händelsestyrd tillsyn	30			256

2.6.6 Övriga aktiviteter 2025

- Genomföra en årlig samverkansträff med naturvårdsansvariga i Arboga och Kungsörs kommun.
- Medverka på Länsstyrelsens handläggarträffar inom området

2.7 Fysisk planering

2.7.1 Händelsestyrd tillsyn

Förbundet deltar i kommunernas arbete med fysisk planering vid framtagandet av översiktsplaner och detaljplaner. Arbetet innebär granskning av de utredningar och underlag som tas fram i dessa planer utifrån miljöbalkens mål att skapa en långsiktig och hållbar livsmiljö. Förbundets sakkunskaper efterfrågas främst inom områdena buller, förorenade områden, miljöskydd, hälsoskydd och naturvård. Övrigt förekommande inom området är granskning av bygglov.

Händelsestyrd tillsyn

Arbetsuppgift Ärende	Antal ärenden 2025	Tid per ärende	2025
Deltagande i fysisk planering "kommungrupp"	4	1,5	6
Övrigt deltagande i fysisk planering mm			40
Översiktplan	2	40	80
Granskning av planärenden	10	4	40
Granskning av bygglov	30	1	30
Summa	46		196

- 3 Register över tillsynsobjekt och Nationell strategi**
- 3.1 Tobak, OTC (receptfria läkemedel), folköl**
- 3.2 Hälsoskydd**
- 3.3 Avlopp**
- 3.4 Miljöfarliga verksamheter**
- 3.5 Lantbruk**
- 3.6 Köldmedia**
- 3.7 Förorenade områden**
- 3.8 Naturvård**
- 3.9 Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken**

VÄSTRA MÄLARDALENS
MYNDIGHETSFÖRBUND

Kontrollplan offentlig livsmedelskontroll 2025

Bilaga 3 till Verksamhetsplan 2025

2024-12-18

Innehåll

1	Sammanfattning	5
2	Mål för myndigheterna i livsmedelskedjan	7
2.1	Gemensamma effektmål för myndigheterna i livsmedelskedjan.....	7
2.1.1	Operativa mål	8
2.2	Kontrollmyndighetens mål för kontroll inom kontrollområdet	13
3	Ansvarsfördelning inom kontrollområdet	15
3.1	Behörig central myndighet.....	15
3.2	Behörig myndighet för kontrollen	15
3.3	Ansvarsfördelning mellan de behöriga myndigheterna.....	15
3.4	Ansvarsfördelning inom den behöriga myndigheten Västra Mälardalens Myndighetsförbund	15
4	Samordning	18
4.1	Samordning mellan behöriga myndigheter.....	18
4.2	Samordning inom behöriga myndigheter.....	18
4.3	Delegering av uppgifter inom den offentliga kontrollen.....	18
5	Befogenheter och resurser för kontrollen	19
5.1	Kontrollmyndighetens befogenheter	19
5.2	Kontrollpersonal och utrustning	19
5.2.1	Kontrollpersonal.....	19
5.2.2	Utrustning	20
5.3	Finansiering av kontrollen	20
5.4	Kompetenskrav och utbildning.....	20
6	Organisation och utförande av kontrollen	22
6.1	Registrering av kontrollobjekt	22
6.2	Prioriteringar inom kontrollområdet - riskbaserad kontroll	22
6.2.1	Miljö- och hälsoskyddsenshetens gemensamma mål 2025	22
6.2.2	Riktade kontrollinsatser	23
6.2.3	Planerade projekt	24
6.2.1	Händelsestyrd tillsyn/kontroll 2025	24
6.2.2	Övriga aktiviteter under år 2025	25
6.3	Rutiner för utförande av kontroll.....	25
6.4	Provtagning och analys	26
6.5	Rapportering av kontrollresultat.....	26
6.6	Öppenhet i kontrollen.....	26
7	Sanktioner – åtgärder vid bristande efterlevnad	28
7.1	Bristande efterlevnad som inte medför risk för människors hälsa.....	28
7.2	Bristande efterlevnad som innebär omedelbar risk för människors hälsa.....	28
7.3	Verksamheter som har startat utan att ha registrerat sig.....	28
7.4	Sanktionsavgifter	29
7.5	Kontrollköp	29
8	Uppföljning och utvärdering av kontrollen	30

8.1	Uppföljning.....	30
8.2	Revisioner	30
8.3	Utvärdering	30
9	Beredskap	31
9.1.1	RASFF	31
10	Flerårig nationell kontrollplan	32
11	Fastställda rutiner och instruktioner	33
12	Register över tillsynsobjekt	34
12.1	Livsmedel.....	34

1 Sammanfattning

Denna kontrollplan är Västra Mälardalens Myndighetsförbunds (nedan kallat förbundet) beskrivning av hur de krav som ställs på offentlig kontroll inom livsmedelskedjan uppfylls av förbundet. Kraven finns bland annat i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelser om djurhälsa och djurskydd.

Lagstiftningen som reglerar den offentliga kontrollens uppbyggnad och mål utgörs dels av EG-förordningar, dels av nationell lagstiftning. Dessutom har Livsmedelsverket gett ut ett antal vägledningar som tolkar EG-förordningarna. De mest aktuella bestämmelserna och vägledningarna är följande:

- **Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002**
av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet
- **Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004**
av den 29 april 2004 om livsmedelshygien
- **Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004**
av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel
- **Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2017/625**
om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd
- **Kommissionens förordning (EG) nr 2073/2005**
av den 15 november 2005 om mikrobiologiska kriterier för livsmedel
- **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011**
Informationsförordning
- **Livsmedelslag (2006:804)**
- **Livsmedelsförordning (2006:813)**
- **Livsmedelsverkets föreskrifter om offentlig kontroll av livsmedel (LIVSFS:2005:21)**
- **Livsmedelsverkets föreskrifter om livsmedelshygien (LIVSFS 2005:20)**
- **Förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter**
- **Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (LIVSFS 2022:12)**

Livsmedelskontrollen bygger på regelbunden kontroll av kommunernas livsmedelsobjekt enligt planering. I förbundets verksamhetsplan finns tid avsatt även för händelsestyrda ärenden, exempelvis fall av misstänkt matförgiftning.

Kontrollobjekten finns förtecknade i ärendehanteringssystemet Ecos. Objekten är riskklassade enligt Livsmedelsverkets riktlinjer för "Riskklassning av livsmedelsanläggningar" som finns på Livsmedelsverkets kontrollwiki. Kontrollwiki är Livsmedelsverkets webbaserade verktyg för livsmedelskontroll.

Kontroll sker i enlighet med av förbundet fastställd verksamhetsplan 2025 och det antal kontrolltillfällen som respektive objekt tilldelats vid riskklassningen. Under 2025 planerar förbundet att utföra kontroll på 171 objekt. Totala antalet kontrolltillfällen uppgår till 189. Objekten innefattar dricksvattenanläggningar, storkök, restauranger, importörer, tillverkare och verksamheter inom detaljhandeln.

Enligt framtagen behovsutredning för 2025 görs bedömningen att behovet av resurser för livsmedelskontrollen uppgår till 1,6 årsarbetare (åa). På förbundet arbetar två miljö- och hälsoskyddsinspektörer med inriktningen livsmedel. Tillgängliga resurser uppgår till 1,6 åa. Bedömning görs att resurserna är tillräckliga för att säkerställa en effektiv livsmedelskontroll.

Kontrollen finansieras till största delen genom kontrollavgifter enligt Förordning om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. Efterhandsdebitering tillämpas dvs kontrollavgift tas ut efter att kontroll har utförts. Medlemskommunerna har fastställt en taxa för offentlig kontroll av livsmedel för 2025. Timavgiften är 1 270 kronor i kontrollavgift.

2 Mål för myndigheterna i livsmedelskedjan

Livsmedelskedjan omfattar livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd. Gemensamma mål för myndigheterna inom livsmedelskedjan är att:

- Konsumenterna får säkra livsmedel inklusive dricksvatten, som är producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt. Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt. Alla livsmedel, foder, livsmedelsproducerande djur eller ämnen går att spåra genom hela kedjan från jord till bord.
- De livsmedelsproducerande växterna och djuren är friska och utgör inte någon allvarlig smittorisk.
- Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får råd, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande.
- De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap.

2.1 Gemensamma effektmål för myndigheterna i livsmedelskedjan

Det övergripande målet i kontrollarbetet är att konsumenterna har säkra livsmedel. Detta förutsätter att livsmedelsföretagarna tar sitt ansvar i egenkontrollen för att skapa trygga livsmedel. Kontrollmyndigheten ska bedriva en riskbaserad, ändamålsenlig, effektiv och professionell kontroll som resulterar i trovärdighet inför konsumenterna, företagarna, media etc.

Med utgångspunkt från målen i EU-lagstiftningen och ett val av fokusområden där det är mest angeläget att uppnå en förbättring, har fyra gemensamma effektmål fastställts. Effektmålen bidrar till att de nationella övergripande målen för livsmedelskedjan uppnås.

De fyra fokusområdena är säkert dricksvatten, mikrobiologiska risker, kemiska risker och information i livsmedelskedjan. Fokusområdena är gemensamma för hela livsmedelskedjan och effektmålen pekar ut områden där en märkbar förändring behövs.

<i>Fokusområde</i>	<i>Effektmål</i>	<i>Önskad effekt</i>
Säkert dricksvatten	För att få säkert dricksvatten måste de negativa hälsoeffekterna orsakade av kemiska och mikrobiologiska ämnen i dricksvatten minska.	Dricksvatten är ett baslivsmedel. Effektmålen berör både kontroll och beredskap. Bra dricksvatten bidrar till friska djur och sunda växter.
Mikrobiologiska risker	Minska antalet livsmedelsburna sjukdomar med fokus på campylobakter, listeria, EHEC/VETC och norovirus.	Livsmedelsburna utbrott orsakade av campylobakter, listeria, EHEC/VTEC och matförgiftningar orsakade av bristande kunskap eller hantering i storhushåll leder till att många konsumenter drabbas, och i vissa fall med allvarliga konsekvenser som följd.
Kemiska risker	Minska hälsoeffekterna till följd av miljöföroreningar (fokus dioxiner och PCB:er), tungmetaller och mykotoxiner i livsmedelskedjan.	För att nå målen om säkra livsmedel, friska djur och sunda växter behöver vi höja kompetensen och öka vårt fokus när det gäller de kemiska riskerna och i synnerhet när det gäller kemiska risker i baslivsmedel och för riskgrupper.
Information i livsmedelskedjan	Information om livsmedel och om livsmedelsproducerande djur och växter kan säkerställas genom hela livsmedelskedjan.	Spårbarhet är en grundbult i lagstiftningen och omfattar hela livsmedelskedjan, från jord till bord, inklusive införsel och import. Att verifiera att information och dokumentation i hela kedjan är korrekt bidrar till säkra livsmedel, friska djur och växter och att ingen blir lurad. För att nå full spårbarhet, för att informationen ska bli rätt och ingen bli lurad behöver vi utveckla vårt samarbete och våra metoder och underlätta för företagen att göra rätt men också samarbeta med branscherna för att upptäcka fusk.

2.1.1 Operativa mål

De operativa målen finns i den nationella kontrollplanen (NKP) som Livsmedelsverket tar fram. Målen utgår från effektmålen. De operativa målen är ett samlat grepp mot särskilda risker i mat och dricksvatten och handlar om riskbaserad kontroll. Uppföljning av de operativa målen sker i den offentliga kontrollen samt genom deltagande i projekt knutna till de operativa målen. De operativa målen följs upp via Ecos varje år. Rapportering av målen sker till Livsmedelsverket.

Det finns 20 operativa mål i den nationella kontrollplanen mellan perioden 2023-2025. Förbundet berörs av 12 mål. Nedan beskrivs de operativa målen för perioden.

1. Mikrobiologiska och kemiska faror i dricksvatten (berörs)

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts vid alla anläggningar som producerar över 100 m³ dricksvatten per dygn. Kontrollen syftar till att bedöma om faroanalysen tar hänsyn till mikrobiologiska och kemiska faror i råvattnet och att beredningen av dricksvattnet är anpassad efter resultatet av faroanalysen.

2. Säkerhet vid vattenverk och reservoarer (berörs).

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts vid de allmänna vattenverk och distributionsanläggningar som omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2008:13) om åtgärder mot sabotage och annan skadegörelse riktad mot dricksvattenanläggningar. Kontrollen görs i syfte att bedöma om förebyggande, upptäckande och avhjälpande åtgärder vidtas för att säkerställa skyddet mot sabotage och skadegörelse riktat mot anläggningarna.

3. Nyckelhålmärkning (berörs ej)

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts hos tillverkare och huvudkontor med ansvar för Nyckelhålmärkning av färdigförpackade livsmedel inom följande livsmedelsgrupper:

- kött och produkter som innehåller kött (livsmedelsgrupp 24),
- helt eller delvis vegetabiliska produkter (livsmedelsgrupp 25) och
- färdigrätter (livsmedelsgrupperna 26-30).

I samband med den senaste revideringen av LIVSFS 2005:9, som trädde i kraft 2021, var det inom dessa livsmedelsgrupper som de största förändringarna av kriterierna gjordes. Syftet med kontrollerna är att säkerställa att livsmedlen uppfyller lagstiftningens krav för att få Nyckelhålmärkas.

4. Spårbarhet och märkning av fet fisk (berörs ej)

Offentlig kontroll utförs för att verifiera spårbarhet för lax och sill/strömming från Östersjön vid samtliga anläggningar som registrerat utförsel i Hav- och vattenmyndighetens spårbarhetssystem. Detta i syfte att kontrollera att fisken inte säljs till länder som inte omfattas av dioxinundantaget.

5. Ekologiska varor (berörs)

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att de aktörer som släpper ut ekologiska produkter eller produkter under omställning, har anmält sig till Livsmedelsverket. Kontroll utförs också för att verifiera undantagen från anmälan och krav på certifikat. Livsmedelsverket ska omedelbart underrättas om en aktör inte har anmält sin verksamhet enligt reglerna. Livsmedelsverket prövar då frågan om sanktionsavgift.

6. Livsmedelsinformation vid e-handel (berörs)

Senast den 31 december 2025 har kontroll utförts hos registrerade/godkända verksamheter som släpper ut färdigförpackade kosttillskott och/eller konfektyr på marknaden via e-handel. Kontrollen syftar till att verifiera att livsmedelsinformationen på verksamhetens webbplats stämmer med informationen på förpackningarna.

7. Handelsnormer för konserverad tonfisk och sardiner (berörs ej)

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts hos företag som sätter konserverad tonfisk eller sardiner på marknaden genom import eller införsel från annat EU-land. Syftet är att verifiera att produkterna uppfyller kraven i handelsnormerna för märkning och sammansättning.

8. Spårbarhet kött (berörs)

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts för att verifiera uppgift om svenskt ursprung för färskt och fryst kött av nöt, gris, får och lamm samt fågel. Målet omfattar såväl helt som bitar och malet kött, förpackat och oförpackat. Kontrollerna ska utföras i samtliga led i livsmedelskedjan efter slakt som släpper ut färskt eller fryst kött av svenskt ursprung på marknaden.

9. Skyddade beteckningar (berörs)

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts av att märkningen på utvalda förpackade produkter med skyddade beteckningar och som har införts till Sverige stämmer överens med produktspecifikationen.

10. Allergena ingredienser i färdigförpackade livsmedel (berörs)

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts hos grossister som importerar färdigförpackade livsmedel för att verifiera att företagen ger korrekt information om allergena ingredienser i märkningen.

11. Spårbarhet ägg (berörs)

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att aktörer som producerar och/eller släpper ut svenska hönsägg på

marknaden kan visa att de uppfyller de spårbarhetskrav som finns och att den information som medföljer äggen är korrekt

12. Aktörer som släpper ut honung på marknaden (berörs)

Senast den 31 december 2025 har kontrollmyndigheterna utfört spårbarhetskontroller hos företag som handlar med honung. Syftet är att säkerställa att aktörer som släpper ut honung på marknaden har registrerat sin anläggning, i de fall verksamheten har en sådan organisation och kontinuitet att den kan anses vara ett livsmedelsföretag.

13. Otillåtna växter och främmande ämnen i växtbaserade kosttillskott (berörs)

Vid utgången av 2025 har tolv särskilt utvalda hälsofarliga växter i kosttillskott kontrollerats på kosttillskottsanläggningar, inklusive sådana som bedriver e-handel, som släpper ut växtbaserade kosttillskott på marknaden. Dessutom har kosttillskott analyserats hos importörer, införare, producenter och tillverkare av växtbaserade kosttillskott, i syfte att kontrollera att gränsvärdet för genotoxiska och carcinogena pyrrolizidinalkaloider inte överskrids.

14. Fusk med tonfisk (berörs ej)

Offentlig kontroll har utförts hos importörer och grossister som säljer färsk eller fryst tonfisk för att undersöka om det förekommer fisk som har behandlats på ett otillåtet sätt. Företag som använder sådana metoder riskerar orsaka histaminbildning i fiskköttet och att vilseleda konsumenter.

15. Plastprodukter med otillåtna naturmaterial (berörs)

Offentlig kontroll av kontaktmaterial ska utföras i ett tidigt led i livsmedelskedjan, till exempel av producenter, importörer och grossister. Kontrollen ska förhindra att plastprodukter avsedda att komma i kontakt med livsmedel som innehåller malen bambu eller andra icke godkända naturmaterial släpps ut på marknaden. Kontrollen syftar till att få bort dessa produkter från marknaden då de inte är tillåtna och dessutom riskerar att släppa ifrån sig oönskade kemiska ämnen i halter, som kan vara hälsofarliga.

16. Glykoalkaloider i potatis (berörs)

Offentlig kontroll av åtgärder som livsmedelsföretagare vidtagit för att förebygga att höga halter glykoalkaloider bildas och hur de förhindrar att giftiga partier sätts på marknaden.

17. Kontaktmaterialverksamheter (berörs kanske)

Innan utgången av 2025 har offentlig kontroll utförts av kontaktmaterialverksamheter som behörig kontrollmyndighet har

förtecknade eller registrerade. Kontrollen görs för att säkerställa att materialen och produkterna uppfyller lagstiftningens krav och inte avger sina beståndsdelar i halter som skulle kunna utgöra en fara för människors hälsa eller påverka livsmedel negativt.

18. Bladgrönsaker – bevattningsvatten och hygien vid odling (berörs ej)

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts enligt nationell kontrollplanering för primärproduktionen hos livsmedelsföretag som odlar bladgrönsaker. Kontrollen görs i syfte att bedöma om produkterna skyddas mot mikrobiologisk kontaminering och för att bekräfta att företagen uppfyller bestämmelserna vad gäller bevattningsvatten, personalhygien och hygienförhållanden vid produktion.

19. Opastöriserad mjölk (berörs ej)

Senast den 31 december 2025 har offentlig kontroll utförts hos livsmedelsföretag i primärproduktionen som levererar opastöriserad mjölk och råmjölk direkt till slutkonsumenter.

20. Nationell kontrollplanering primärproduktion (berörs ej)

Länsstyrelserna genomför vare år alla sina planerade kontroller enligt den nationella kontrollplaneringen för primärproduktion.

2.2 Kontrollmyndighetens mål för kontroll inom kontrollområdet

Förbundet fastställer årligen mål för sin verksamhet. Ett av direktionens mål är att fastställd tillsynsplan, för miljö- och hälsoskyddsenshetens tillsynsarbete, som även omfattar att livsmedelskontroll har uppfyllts.

Kontrollplan 2025-2029		Arboga och Kungsör					
Planerad kontroll livsmedel	Summa totalt	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Antal kontrolltillfällen	836	151	189	141	153	197	150
Arboga	525	95	124	85	90	130	93
Kungsör	311	56	65	56	63	67	57
Antal tillsynsobjekt	240	130	171	123	135	179	132
Arboga	156	80	113	74	79	119	82
Kungsör	84	50	58	49	56	60	50

Utifrån gällande riskklassningsmodell tilldelas alla livsmedelsanläggningar en kontrollfrekvens, frekvensen kan vara som minst 1 gång/ 5 år och som mest 25 gånger/ 5 år. Förbundet har som mest en verksamhet med kontrollfrekvens på 20 gånger/5 år.

Verksamheterna kategoriseras efter huvudverksamhet, inom parentes anges den ungefärliga tid som ett tillsynsbesök förväntas ta enligt livsmedelsverkets riktlinjer för kontrolltid.

- Livsmedelsanläggning i sista led (3 timmar)
- Livsmedelsanläggning i tidigare led (3,5 eller 8 timmar beroende på omfattning)
- Huvudkontor livsmedelsverksamhet (5 timmar)
- Dricksvattenanläggning (4 timmar)

Förbundets övriga mål för livsmedelskontrollen:

- Kontrollens kärnuppgifter är att bedriva kontroll, upptäcka och bedöma bristande efterlevnad och att ställa krav på att brister åtgärdas.
- Att kontroll utförs med fokus på de största hälsoriskerna och på det som på ett avgörande sätt kan vara vilseledande för konsumenterna
- Att viktiga avvikelser som upptäckts åtgärdas inom rimlig tid.
- Samtliga anläggningar ska riskklassas och få kontrollfrekvens motsvarande risken.
- Kontrollen anpassas till de särskilda risker som finns i just den anläggningstyp som besöks.
- Att förbundet använder de kontrollmetoder som är bäst lämpade för att upptäcka avvikelser inom de områden man kontrollerar.

- Att kontrollpersonalen har rätt kompetens för att upptäcka avvikelser och bedöma dess risker.

3 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet

Kontrollplanen avser kontroll inom livsmedelsområdet.

3.1 Behörig central myndighet

Livsmedelsverket är den centrala behöriga myndigheten för livsmedelskontroll i Sverige, enligt 18 § livsmedelsförordningen och förordning med instruktion för Livsmedelsverket, beskrivs myndighetens roll inom kontrollområdet.

3.2 Behörig myndighet för kontrollen

Enligt 11 § i Livsmedelslagen utövas offentlig kontroll över efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och de beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna av Livsmedelsverket, länsstyrelserna, andra statliga myndigheter och kommunerna i enlighet med vad regeringen bestämmer.

En kommuns uppgift ska fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. I Arboga och Kungsörs kommun fullgörs uppgiften inom livsmedelskontrollen av Västra Mälardalens Myndighetsförbund enligt kommunfullmäktiges beslut i respektive kommun.

3.3 Ansvarsfördelning mellan de behöriga myndigheterna

I 23 § livsmedelsförordningen anges vilka myndigheter som är behöriga att pröva frågor om godkännande av livsmedelsanläggningar eller att registrera livsmedelsanläggningar. Enligt denna paragraf är en sådan kommunal nämnd som avses i livsmedelslagen behörig myndighet för kontroll av anläggningar för tillverkning av dricksvatten, anläggningar för tillverkning av snus och tuggtobak samt andra livsmedelsanläggningar, inklusive anläggningar för tillverkning av tillsatser, aromer och processhjälpmedel.

I Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP) under rubriken Myndigheter, kontrollorgan och laboratorium, myndigheter i livsmedelskedjan beskrivs noggrant ansvarsfördelningen mellan de berörda myndigheterna.

3.4 Ansvarsfördelning inom den behöriga myndigheten Västra Mälardalens Myndighetsförbund

Enligt delegationsordning fastställd av förbundsdirektionen har i första hand miljö- och hälsoskyddsinspektör samt i andra hand förbundschef eller enhetssamordnare på miljö- och hälsoskydds enheten delegation att besluta i ärenden. Delegationsordningen revideras minst en gång varje år. Den senast reviderade delegationsordningen är fastställd den 29 maj 2024.

Beslut fattade på delegation av enskilda tjänstemän återrapporteras till förbundsdirektionen. Vad avser beslut som fattas i förbundsdirektionen hanteras dessa i enlighet med kommunallag och förvaltningslag. Övrig ansvarsfördelning inom olika arbetsområden framgår av nedanstående tabell.

Övriga aktiviteter	Ansvarig i första hand
Nationella projekt	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Länsprojekt (PIK) samt övriga projekt	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Klagomål, frågor m.m. via telefon och mejl	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Utredningar av matförgiftningar	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Sanktionsbeslut, sanktionsavgifter upp till 25 000kr	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll, förbundschef, enhetssamordnare
Handlägga överklagningsärenden Rättidsprövning	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Handlägga överklagningsärenden Yttrande till domstol	Förbundschef
Förbereda och föredra direktionsärenden	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll, förbundschef, enhetssamordnare
Planering av kontrollverksamheten	Förbundschef, mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll, enhetssamordnare
Rapportering och redogörelse till direktionen	Förbundschef, enhetssamordnare
Årlig rapportering till Livsmedelsverket	Enhetssamordnare, mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Kompetensutveckling (kurser, länsmöten, inläsning mm)	Förbundschef, Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Livsmedelskontroll och revision	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Handlägga remisser	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll, enhetssamordnare
Samråd externa (smittskyddet, alkoholhandläggare, bygglov m fl)	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll

Upphandling av laboratorietjänster	Förbundschef
Upprätta och upprätthålla information på webben	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll
Allmän administration t ex underhålla register och akter, uppdatera blanketter m.m.	Mh-insp med ansvar för livsmedelskontroll

4 Samordning

4.1 Samordning mellan behöriga myndigheter

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen över primärproducenter och håller kommunen uppdaterad med uppgifter om dessa.

Livsmedelskontrollen genomför följande aktiviteter för samordning med främst länsstyrelsen i Västmanlands län och Livsmedelsverket:

- Varje år deltar inspektörerna i de länsmöten där representanter från länsstyrelsen, regionen (smittskyddet), länets övriga kommuner och representanter från Livsmedelsverket deltar.
- Förbundet deltar vid eventuella relevanta projekt som Livsmedelsverket, Länsstyrelsen, länets kommuner eller Mitt miljösamverkan initierar.
- Kontakt i det dagliga arbetet sker vid behov med länsveterinär, smittskyddsläkare, kollegor i länet och landet samt Livsmedelsverket.

4.2 Samordning inom behöriga myndigheter

Miljö- och hälsoskyddsinspektörerna har återkommande träffar för att diskutera olika ärenden. För att nå samsyn och göra likartade bedömningar oberoende av handläggare genomförs gemensamma tillsynsbesök på flera kontroller varje år. Veckovisa avstämningar sker med enhetssamordnare.

4.3 Delegering av uppgifter inom den offentliga kontrollen

Delegering från Livsmedelsverket är ej aktuellt.

5 Befogenheter och resurser för kontrollen

5.1 Kontrollmyndighetens befogenheter

Enligt 20 § livsmedelslagen har kontrollmyndigheten rätt att, i den utsträckning som det behövs för kontrollen, få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till verksamheten och där göra undersökningar och ta prover. Detta gäller även mobila anläggningar och fordon som hör till verksamheten samt bostadsutrymmen i de fall dessa används i verksamheten. Kontrollmyndigheten har enligt samma paragraf och lag rätt, att i den utsträckning som behövs för kontrollen, att på begäran få ta del av handlingar.

5.2 Kontrollpersonal och utrustning

5.2.1 Kontrollpersonal

Antalet livsmedelsanläggningar och den sammanlagda kontrolltiden ligger främst till grund för vilka personella resurser som krävs för livsmedelskontrollen. Antal och typ av anläggningar kan variera mellan olika år vilket gör att behov av resurser kan variera något. En behovsutredning görs årligen i samband med upprättande av kontrollplanen. Den totala summan kontrolltimmar för anläggningarna under kommande år summeras då med övrig händelsestyrd tid, såsom registreringar, händelsestyrd kontroll, klagomålsärenden med mera.

Enligt behovsutredning för 2025 görs bedömningen att totala antalet kontrolltimmar för planerad och händelsestyrd kontroll uppgår till 1 447 timmar. I den planerade och händelsestyrda kontrolltiden ingår även dricksvattenanläggningar. Den planerad kontrollen uppgår till 745 timmar och den händelsestyrda kontrollen uppgår till 678 timmar och övriga aktiviteter 24 timmar. Behovsutredningen visar att behovet av resurser för livsmedelskontrollen uppgår till 1,6 åa. Någon kontrollskuld föreligger ej sedan tidigare år.

På förbundet arbetar två miljö- och hälsoskyddsinspektörer med kontrollen och tillgängliga resurser uppgår till 1,6 åa. Bedömning görs att resurserna är tillräckliga för att utföra den kontroll som åligger förbundet.

Utöver kontrollpersonal finns stödtjänster som administration och ledning.

Avtal med konsult finns och kan avropas vid behov.

5.2.1.1 Bisysslor

Vid nyanställning säkerställer förbundschefen att intressekonflikter så som bisysslor och jäv för kontrollpersonal undviks. Frågan tas sedan årligen upp vid medarbetarsamtal med förbundschefen.

5.2.2 Utrustning

I de fall livsmedel måste omhändertas från en verksamhet finns utrymme att förvara en mindre mängd varor. Vid omhändertagande av större partier måste utrymme hyras.

Särskilt utrymme finns för förvaring av provtagningsmaterial, temperaturmätare med tillbehör, övrig utrustning samt skyddskläder. Prover förvaras i särskilt kylskåp. Kylskåp rengörs regelbundet och rengöringsutrustning för det förvaras på avskild plats.

På förbundet finns tvättmaskin för tvätt av skyddskläder. Rutiner för detta finns framtagna.

Den mätutrustning som finns som stöd till kontrollen är IR-termometer med instickgivare samt en insticksmätare, APT-mätare samt utrustning för kontroll av kvalitet på fritureolja. Rutin för kontroll och kalibrering av mätutrustningen finns.

Kontrollpersonalen använder förbundets egna tjänstebilar, har bärbara datorer, mobiltelefoner med kamera.

5.3 Finansiering av kontrollen

Kontrollen finansieras med både avgifter och medlemsbidrag. Förbundet får besluta att ta ut avgifter för planerad kontroll enligt förordning om avgifter för offentlig kontroll och vissa jordbruksprodukter. Avgiftsuttag sker i förhållande till faktiskt nedlagd kontrolltid i varje ärende eller enligt de andra grunder som anges i förbundets taxa för 2025. Avgift för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen debiteras efter det att kontrollen utförts, om inte annat följer av förbundets taxa för 2025.

Kontrollen utförs med den kontrollfrekvens som föranleds av anläggningens riskklassningsbeslut som fastställs av förbundet.

I förbundets timavgift ingår kostnader för personal, kompetensutveckling, material, utrustning, försäkringar, fordon, lokaler, administration samt direktionens kostnader.

Timavgiften är 1 270 kronor i kontrollavgift.

5.4 Kompetenskrav och utbildning

För att säkerställa att livsmedelsinspektörer har rätt kunskap att genomföra livsmedelskontroll ska kompetensen ständigt utvecklas med kurser, utbildningar, studiebesök hos andra myndigheter och liknande.

Förbundet deltar i kurser och utbildningar som ordnas av bland annat Livsmedelsverket, Länsstyrelsen, Sveriges kommuner och regioner (SKR), Mitt miljösamverkan samt externa konsulter m.m.

Förbundet är medlem i Mitt miljösamverkan som är en samverkansgrupp som består av medlemskommuner från Uppsala, Dalarna, Västmanlands och Gävleborgs län. Syfte med miljösamverkan är att stärka och dela kompetensen som finns inom medlemskommunerna. Ha möjlighet att kunna utnyttja resurserna på ett bättre sätt, få samsyn och mer likartade bedömningsgrunder. Förutom en gemensam samarbetsplattform där alla handläggare kan dela och nyttja information, bedrivs det även projekt inom alla olika områden så som hälsoskydd, miljöskydd, avlopp och livsmedel.

Lämplig bakgrund för en livsmedelsinspektör är en utbildning inom livsmedelsområdet, utbildning inom miljö- och hälsoskydd eller att likvärdig kunskap har inhämtats på annat sätt till exempel genom erfarenhet med arbete som livsmedelsinspektör.

Den personal som arbetar med livsmedel bör ha kompetens inom områden som HACCP, kontrollmetoder, revisionsteknik, förvaltningsrätt, livsmedelslagstiftning, teknik och lagstiftning som berör dricksvatten, allergener, livsmedelshygien, mikrobiologi och matförgiftningar samt smittskydd.

Vid anställning på förbundet görs en kartläggning av befintlig kompetens hos den anställda, det för att se hur kompetensbehovet ser ut hos varje enskild person men även för att se om kompetensen uppfyller förbundets behov och krav. Upptäcks brister i förbundets kompetens arbetas det aktivt för att få den kompetens som krävs för att kunna utföra förbundets uppdrag.

Kompetensbehovet tas årligen upp i medarbetarsamtal och kompetensutvecklingsplan för de som arbetar med livsmedelskontroll har tagits fram.

6 Organisation och utförande av kontrollen

6.1 Registrering av kontrollobjekt

Det finns totalt 240 verksamma anläggningar i kommunerna där förbundet har kontrollansvar. Alla anläggningar är riskklassade enligt Livsmedelsverkets vägledning "Riskklassning av anläggningar och verksamheter från och med 2024" som finns på Livsmedelsverkets kontrollwiki.

Fördelningen av olika huvudverksamheter framgår av tabellen nedan.

Planerad kontroll			
	Totalt antal anläggningar	Antal anläggningar 2025	Antal kontrollbesök 2025
Planerad kontroll, Livsmedel riskklassad			
Sista led	215	150	165
Tidigare led	5	4	6
Huvudkontor	5	5	5
Dricksvattenanläggning	15	12	13
SUMMA	240	171	189

Alla kontrollobjekt finns registrerade i Ecos, det ärendehanteringssystem som används av förbundet.

Enligt § 23 livsmedelsförordningen är kontrollmyndigheten behörig att registrera följande livsmedelsanläggningar; anläggningar för dricksvattenförsörjning, anläggningar för tillverkning av snus och tuggtobak och andra livsmedelsanläggningar, inklusive anläggningar för tillsatser, aromer och processhjälpmedel.

Den som bedriver livsmedelsverksamhet är enligt artikel 6.2 i EG-förordning 852/2004 skyldig att göra en anmälan om detta till behörig kontrollmyndighet.

Registret över kontrollobjekt uppdateras kontinuerligt. Miljö- och hälsoskyddsinspektören kontrollerar vid tillsynsbesök uppgifter om part och verksamhetsutövare. Förändringar uppdagas också i lokaltidningen samt i företagsregister från Näringslivskontoren.

6.2 Prioriteringar inom kontrollområdet – riskbaserad kontroll

Kontrollobjekt med störst risk och högst kontrollfrekvens, besöks varje år. Uppföljande kontroller görs i verksamheter med bristande efterlevnad. Anmälan om missförhållanden har hög prioritet.

6.2.1 Miljö- och hälsoskyddsenshetens gemensamma mål 2025

- Nya verksamheter ska ha fått ett första tillsynsbesök inom tre månader från att anmälan gjorts.

- Tidsbegränsade förelägganden ska följas upp inom tre veckor från det datum som meddelats i föreläggandet.

6.2.2 Riktade kontrollinsatser

Kontrollen genomförs enligt Livsmedelsverkets lagstiftningsområden som är 15 stycken, samt ett område "övrigt", O och ett område "operativa mål", P.

Lagstiftningsområdena är:

- A - Administrativa krav
- B - Allmän livsmedelsinformation
- C - Särskild märkning och information
- D - Skyddade beteckningar
- E - Handelsnormer
- F - Varustandarder
- G - Livsmedel för särskilda grupper
- H - Spårbarhet
- I - Särskilda ingredienser och processhjälpmedel
- J - Grundförutsättningar, hygien
- K - HACCP-baserade förfaranden
- L - Specifika hygienkrav på egenkontroller
- M - Handel inom EU, import och export
- N - Dricksvattenanläggningar
- O - Övrigt
- P - Operativa mål
- Q - Kontaktmaterial-tillverkning, förädling och distribution

Områdena kan delas in i fyra kategorier:

- Administrativa krav (A)
- Information (B-G)
- Hygien (I - L, N)
- Handel (H, M)

På anläggningar med stor risk fördelas lagstiftningsområdena på flera kontrolltillfällen. Samtliga lagstiftningsområden kontrolleras inte vid varje enskilt kontrollbesök, men samtliga relevanta lagstiftningsområden bör ha kontrollerats inom en femårsperiod. De områden som vanligtvis kontrolleras vid en livsmedelskontroll är rengöring, temperaturer, personlig hygien, information/märkning/ spårbarhet. Vilka lagstiftningsområden som kontrollerats per livsmedelsanläggning följs upp via Ecos varje år.

6.2.3 Planerade projekt

Planerade projekt - Livsmedel	Planerade timmar 2025
Kontrollprojekt marknader	75
Kontrollera att livsmedelsföretagarnas verksamhet på tre marknader bedrivs i enlighet med livsmedelslagstiftningen gällande bland annat hygien, hantering, märkning och temperaturkontroll. Aktuella marknader 2025 är Vårmarknad i Kungsör, Medeltidsdagarna i Arboga, Karnevalen i Arboga, eller Bonde på stan i Arboga. Projektansvarig: Livsmedelsgruppen	
Kontroll av förklaring om överensstämmelse (Declaration of compliance, DoC) och tillhörande styrkande handlingar för kontaktmaterial av plast.	10
Projektet har bäring på operativt mål 17 och syftar till att offentlig kontroll utförs hos kontaktmaterialverksamheter med fokus på kontroll av förklaring om överensstämmelse och tillhörande styrkande handlingar för kontaktmaterial av plast. Projektet pågår under 2025. Projektansvarig: Livsmedelsgruppen	
Gemensam provtagningsplan inriktning livsmedel (Projekt inom Mitt Miljösamverkan)	40
Det övergripande syftet med provtagningsplanen är att ta fram aktuella provtagningsaktiviteter som kan genomföras i Mitt miljösamverkans kommuner och då öka samarbetet och kunskapsutbytet kommunerna emellan. Målet med projektet är förutom att prova även att genomföra samverkansträffar för att tillsammans diskutera problem som uppkommer under projektet, bedömningar och få kontakt med andra inspektörer inom Mitt miljösamverkan. Projektet startade under 2023 och avslutas 2025. Projektansvarig: Livsmedelsgruppen	
SUMMA	125

6.2.1 Händelsestyrd tillsyn/kontroll 2025

Den händelsestyrda tiden uppgår till 678 timmar och det händelsestyrda arbetet består bland annat av anmälningar om registrering av nya livsmedelsanläggningar. Nyregistrerade anläggningar ska kontrolleras inom tre månader. Övriga händelsestyrda aktiviteter är bland annat klagomål och rådgivning. Klagomål kan vara misstänkt matförgiftning, brister i hygien eller märkning. Klagomålsärenden kräver ofta omedelbar insats med tanke på risk, är ofta tidskrävande och kräver kontroll på plats, provtagning och uppföljning. Varje år förekommer i regel ett par ärenden där verksamhetsutövare brustit i efterlevnaden av livsmedelslagstiftningen och som leder till livsmedelssanktionsavgift eller åtalsanmälan. Vanligast är att verksamheter har underlåtit att registrera sin verksamhet. I det händelsestyrda arbetet förekommer också rådgivning och information.

Händelsestyrd kontroll				
Arbetsuppgift, Ärende	Antal ärenden 2025		Tid per ärende	Behov timmar 2025
Anmälan om registrering	30		1,5	45
Omklassning	20		0,5	10
Klagomål	30		6	180
Remisser, yttranden	2		8	16
Enkäter från andra myndigheter	5		2	10
Myndighetsrapportering årlig	1		25	25
Anmälan om misstänkt brott, sanktioner	4		8	32
Akuta händelser - Misstänkt matförgiftning (utredning, provtagning) inkl RASFF	10		4	40
Övrigt händelsestyrt				
Kontroll av nya anläggningar	30		4	120
Information rådgivning				200
Summa händelsestyrd kontroll	132			678

6.2.2 Övriga aktiviteter under år 2025

- Offentliga kontroller ska i möjligaste mån ske oanmält
- Fortsätta arbetet med att klarspråksgranska och uppdatera information på hemsidan samt se över rådgivningsmaterial
- Genomföra veckovisa möten i arbetsgruppen för livsmedel
- Medverka på Länsstyrelsen handläggart träffar inom området

6.3 Rutiner för utförande av kontroll

Den offentliga kontrollen följer de vägledningar som Livsmedelsverket tagit fram på kontrollwiki bland annat;

- Registrering och godkännande
- Utföra offentlig kontroll
- Utföra offentlig kontroll på mindre förskolor, fritidshem och särskilda boenden med mer
- Hygien
- Information och Märkning
- Provtagning och analys i offentlig kontroll
- Riskklassning av livsmedelsanläggningar
- Åtgärder vid bristande efterlevnad
- Dricksvatten
- Allmänt om sanktionsavgifter

I Ecos, det ärendehanteringssystem som används finns kontrollrapport som följer Livsmedelsverkets mall (med gällande lagrum) som används. För övrigt följs de rutiner och instruktioner som finns för förbundets livsmedelskontroll. Kontroller utförs i form av revisioner och inspektioner. Kontrollmyndigheten har som mål att utföra inspektionerna oanmält i största möjligaste mån. Inspektionerna utförs i regel som en del av en revision. Vid offentlig kontroll kontrolleras hela eller delar av egenkontrollprogrammet samt utförs okulär besiktning vid livsmedelsanläggningen. Den okulära besiktningen kan innefatta kontroll av lokalerna med inredning och utrustning samt kontroll av tillhörande utrymmen. Temperaturkontroller ingår i kontrollmetoden inspektion och tillgång till frityroljemätare finns.

Vid bristande efterlevnad görs en bedömning om behovet av en uppföljande kontroll i verksamheten krävs. Uppföljande kontroll görs i regel mellan två och sex veckor efter ordinarie kontroll beroende på hur allvarlig brist det gäller.

Rapport efter kontroll skickas inom tre veckor till verksamhetsutövaren.

Kontroll av nyregistrerade verksamheter sker senast tre månader efter att verksamheten kommit i gång.

6.4 Provtagning och analys

Kontrollmyndigheten har avtal med SGS Analytics Sweden AB för utförande av provanalyser. Analyslaboratoriets ackreditering har kontrollerats vid upphandling. SGS Analytics Sweden AB bedriver analysverksamhet ackrediterat av SWEDAC enligt ISO 17025. SGS Analytics Sweden AB är certifierade enligt ISO 9001 och ISO 14 001.

På förbundet finns två rutinpärmar för provtagning, en för livsmedelsprovtagning och en för dricksvattenprovtagning. I dessa rutiner finns beskrivet den utrustning som behövs vid provtagning, utförande av provtagning, hantering av prover och transport av dessa till laboratoriet. Rutinerna innehåller även information om tolkning av analysresultaten. Vid provtagning följs de instruktioner som ges av laboratoriet. Dessa gäller bland annat undvikande av kontamination av prover, temperaturbestämningar vid provtagning, provtransport i rätt temperatur och korrekt ifyllning av följesedel.

Vid provtagning är det viktigt att överväga vad som ska provtas, vilka analyser som ska väljas. Referensprover bör alltid tas. Det är även viktigt att provtagaren tar representativa prov.

Provtagning kan ske vid misstänkt matförgiftning om möjlighet till detta föreligger avseende provsubstans. Analyserapporter registreras i ärendehanteringssystemet Ecos.

6.5 Rapportering av kontrollresultat

Enligt Livsmedelsverkets föreskrifter om rapporteringsskyldighet för kontrollmyndigheter ska Sveriges kontrollmyndigheter på livsmedelsområdet årligen rapportera uppgifter från kontrollverksamheten och resultatet av kontrollen till Livsmedelsverket. Rapportering görs elektroniskt via livstecknet.

Rapportering görs inom följande kategorier:

- Myndighetsdata
- Anläggningsdata
- Kontrolldata inklusive operativa mål
- Bristande efterlevnad
- Utbrott och matförgiftningar

6.6 Öppenhet i kontrollen

I Sverige regleras öppenheten i kontrollen framförallt av Tryckfrihetsförordningen och Offentlighets- och sekretesslagen. I korthet innebär detta att alla myndigheter är skyldiga att föra register över de allmänna handlingar som finns hos myndigheten. Förbundet använder

ärendehanteringssystemet Ecos för sådant register. I Ecos registreras dels de handlingar som kommer in till myndigheten, till exempel brev och ansökningar, dels de handlingar som upprättas vid myndigheten, till exempel beslut och kontrollrapporter. I Ecos registreras både offentliga och hemliga handlingar.

Vem som helst har rätt att begära att få se en handling som finns hos en myndighet. En allmän handling är vanligen också offentlig, det vill säga vem som helst får ta del av den. Vissa handlingar kan dock innehålla uppgifter som är sekretessbelagda. Detta ska prövas av myndigheten utifrån gällande lagstiftning när någon ber att få ut en handling. Se också avsnitt Myndigheter, kontrollorgan och laboratorier i Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan.

7 Sanktioner – åtgärder vid bristande efterlevnad

Kontrollverksamhetens juridiska befogenheter att vidta åtgärder vid bristande efterlevnad finns bl.a. i artikel 138 i EU-förordning 2017/625 och 22-24 §§ livsmedelslagen. Kontrollmyndigheten ska också enligt 13 § livsmedelslagen verka för att överträdelser av lagstiftningen beivras, det vill säga lämna ärendet till åtal vid bristande efterlevnad. Då bristande efterlevnad upptäcks vid kontroll görs en bedömning av bristernas allvarlighetsgrad.

Vid kontrollmyndighetens övervägande om att vidta åtgärder mot en livsmedelsföretagare beaktas proportionalitetsprincipen, vilket innebär att nackdelarna som beslutet medför inte får vara större än nyttan för det allmänna. För att säkerställa att sanktionsåtgärder vidtas för alla objekt där brister konstaterats vid kontrollen tillämpar kontrollmyndigheten likvärdig hantering av likartade ärenden.

7.1 Bristande efterlevnad som inte medför risk för människors hälsa

Vid bristande efterlevnad som inte medför risk för människors hälsa men där bristerna ändå behöver åtgärdas inom en rimlig tid får verksamheten inom kort ta del av kontrollrapport med brister som behöver åtgärdas. I rapporten informeras om ett eventuellt föreläggande som kan bli aktuellt om inte bristerna är åtgärdade/eller plan på åtgärder kan redovisas vid tiden för det uppföljande kontrollbesöket.

7.2 Bristande efterlevnad som innebär omedelbar risk för människors hälsa

Vid bristande efterlevnad som innebär omedelbar risk för människors hälsa ska kontrollmyndigheten vidta administrativa åtgärder, exempelvis besluta om förbud att släppa ut livsmedel på marknaden (artikel 14 förordning (EG) nr 178/2002). I detta följs Livsmedelsverkets vägledning på kontrollwiki, Åtgärder vid bristande efterlevnad.

7.3 Verksamheter som har startat utan att ha registrerat sig

Om en verksamhet startat utan att ha registrerat sig uppmanas verksamhetsutövaren att inkomma med anmälan om registrering. Kan verksamhetsutövaren lämna in anmälan samma eller kommande dag vidtas inga andra åtgärder. Sanktionsavgift utfärdas alltid om det inte anses oskäligt enligt 30b § Livsmedelslagen.

Om så inte sker uppmanas verksamhetsutövaren att omedelbart upphöra med verksamheten tills anmälan inkommit och ärendet handlagts. Om verksamheten trots uppmaning ändå fortsätter beslutar förbundet om förbud att släppa ut livsmedel på marknaden.

Om verksamheten ändå inte upphör återstår att förbundet verkställer förbudsbeslutet, i förekommande fall med hjälp av polismyndigheten enligt 27 § livsmedelslagen.

7.4 Sanktionsavgifter

Sanktionsavgifter utfärdas vid mindre överträdelser av livsmedelslagen enligt 30 § i livsmedelslagen. Exempelvis för en verksamhet som startat utan anmälan.

7.5 Kontrollköp

EU-förordning 2017/625 är det möjligt för kontrollmyndigheten att utföra anonyma kontrollköp. Med detta menas att kontrollmyndigheten inte behöver uppge för verksamhetsutövaren att det handlar om offentlig kontroll när en vara eller produkt köps in för granskning.

8 Uppföljning och utvärdering av kontrollen

8.1 Uppföljning

Uppföljning av tillsynsplanen är ett direktionsmål och görs varje månad och rapporteras till förbundsdirektionen.

8.2 Revisioner

Länsstyrelsen i Västmanlands län utför revisionen av livsmedelskontrollen i Arboga och Kungsörs kommun. Den senaste revisionen genomfördes 2019.

8.3 Utvärdering

I förbundsordning som har upprättats mellan Arboga och Kungsör kommun finns det i organisationsstrukturen ett externt funktionellt stöd i form av revision/kvalitetsgranskning som har till uppgift att granska verksamheten.

9 Beredskap

Förbundet har tagit fram en rutin för beredskap vid livsmedelsburna utbrott samt två instruktioner för omedelbara korrigerade åtgärder vid allvarliga och sällan förekommande avvikelser (RASFF) och instruktion utbrott/misstänkt matförgiftning

Kommunernas krishanteringsplaner (beredskapsplaner) för extraordinära händelser finns i förbundets akutpärm (vid postsorteringsfacken). De instruktioner för beredskap inför krissituationer inom livsmedelsområdet som för närvarande finns består i en nedskriven rutin samt en kontaktlista till andra myndigheter samt övriga förvaltningar i kommunen som vid krissituationer kan behöva kontaktas.

Rutinen följer ” Handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten, 2023” framtagen av Livsmedelsverket.

Ovanstående rutin/ dokument finns tillgängliga i förbundets akutpärm vid postsorteringsfacken (pappersversion) för samtliga som arbetar på förbundet. Rutin/ dokument finns också digitalt på förbundets gemensamma server med sökväg
N:\VMMF\RUTINER_INSTRUKTIONER\Gällande rutiner_instruktioner\Livsmedel.

Dokumentet ” Handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten, 2023” finns tillgänglig vid miljö- och hälsoskyddsensheten.

Extraordinära händelser kan exempelvis vara förorening av vattentäkt vid kemikalieolycka eller vattenburen smitta eller smittspridning i ett livsmedel.

9.1.1 RASFF

Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF) är ett nätverk som ger möjlighet till snabbt utbyte av information om livsmedel, foder och material i kontakt med livsmedel som kan innebära en risk för människors hälsa. iRASFF är det EU gemensamma webbaserade verktyg som används för kommunikation av RASFF meddelanden.

Vid inkomna meddelanden om RASFF ska förbundets personal prioritera att utreda ärendet samt vidta åtgärder då det krävs. Återrapportering ska ske oavsett om åtgärder behöver vidtas eller ej.

10 Flerårig nationell kontrollplan

I Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan beskrivs hur den offentliga kontrollen av livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd sker. Kontrollplanen finns bland annat på Livsmedelsverkets webbplats www.livsmedelsverket.se.

11 Fastställda rutiner och instruktioner

Fastställda rutiner och instruktioner finns och följs vid miljö- och hälsoskyddsensheten samt ses över en gång per år. Rutinerna finns digitalt på förbundets gemensamma server med sökväg N:\VMMF\RUTINER_INSTRUKTIONER\Gällande rutiner_instruktioner\Livsmedel.

Rutiner

- Rutin för åtalsanmälan
- Rutin för uppdatering av rutiner, information på hemsidan, bilagor, informationsblad och broschyrer
- Rutin för anmälan om registrering av livsmedelsanläggning
- Rutin för livsmedelskontroll
- Rutin för kontroll och kalibrering av mätutrustning
- Rutin för fettavskiljare
- Rutin för provtagning
- Rutin för myndighetsrapportering avseende livsmedelskontroll
- Rutin för beredskap vid livsmedelsburna utbrott
- Rutin för avgifter för offentlig kontroll av livsmedel

Instruktioner

- Instruktion skyddskläder
- Instruktion föreläggande
- Instruktion för omedelbara korrigerade åtgärder vid allvarliga och sällan förekommande avvikelser (RASFF)
- Instruktion utbrott/misstänkt matförgiftning
- Instruktion för regelbunden inloggning på Livsmedelsverkets informationsportal livstecknet
- Instruktion för ändring av verksamhet
- Instruktion för registrering och riskklassning av livsmedelsanläggning
- Instruktion för provtagning av dricksvatten
- Instruktion för handläggning av livsmedelssanktioner
- Instruktion för rapportering till Livsmedelsverket via tillsynsrenden i Ecos
- Instruktion för att granska och fastställa undersökningsprogram för dricksvatten

12 Register över tillsynsobjekt

12.1 Livsmedel